

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 204

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

49 tomas
2006 m. liepos 26 d.

Turinys

I Aktai, kuriuos skelbti privaloma

- ★ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2006 dėl neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių keliaujant oru ⁽¹⁾ 1
- ★ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/52/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 95/2/EB dėl maisto priedų, išskyrus dažiklius ir saldiklius, ir Direktyvą 94/35/EB dėl maisto produktuose naudojamų saldiklių 10
- ★ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija) 23

I

(Aktai, kuriuos skelbti privaloma)

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 1107/2006**2006 m. liepos 5 d.****dėl neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių keliaujant oru****(tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 80 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽²⁾,

kadangi:

(1) Vieninga oro paslaugų rinka turėtų būti naudinga visiems piliečiams. Todėl neigalių asmenys ir ribotos judėsenos, atsiradusios dėl negalios, amžiaus ar kitų priežasčių, asmenys turėtų turėti panašias galimybes keliauti oro transportu kaip ir kiti piliečiai. Neigalių asmenys ir ribotos judėsenos asmenys turi tokią pačią teisę laisvai judėti, pasirinkti ir būti nediskriminuojamais. Tai taikytina kelionėms oro transportu ir kitoms gyvenimo sritims.

(2) Todėl neigalių asmenys ir ribotos judėsenos asmenys turėtų būti priimami vežti ir jiems neturėtų būti atsisakoma leisti naudotis transporto priemonėmis dėl jų negalios arba ribotos judėsenos, nebent tai būtų daroma pagrįstais saugumo sumetimais ir nustatyta teisės aktuose. Oro vežėjai, jų agentai ir turistinių kelionių organizatoriai, prieš priimdami neigalių asmenų arba ribotos judėsenos asmenų rezervavimus, turėtų imtis visų tinkamų priemonių patikrinti, ar nėra pagrįstų su saugumu susijusių priežasčių, dėl kurių šiems asmenims atitinkamo skrydžio metu negalėtų būti suteikta derama pagalba.

(3) Šiuo reglamentu neturėtų būti pažeidžiamos kitos keleivių teisės, nustatytos Bendrijos teisės aktuose, ypač 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvoje 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų ⁽³⁾ ir 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 261/2004, nustatančiame bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju ⁽⁴⁾. Jei dėl to paties įvykio, tiek vadovaujantis vienu iš minėtų teisės aktų, tiek ir šiuo reglamentu, atsirastų tokia pati teisė gauti kompensaciją arba alternatyvų skrydį, atitinkami asmenys gali pasinaudoti šia teise savo nuožiūra tik vieną kartą.

(4) Kad neigaliams asmenims ir ribotos judėsenos asmenims būtų sudarytos panašios galimybės keliauti oro transportu kaip ir kitiems piliečiams, ypatingiems jų poreikiams tenkinti oro uostuose bei orlaiviuose jiems turėtų būti teikiama pagalba įdarbinant reikalingą personalą ir įrengiant reikiamą įrangą. Socialinės įtraukties sumetimais atitinkami asmenys šią pagalbą turėtų gauti be papildomo mokesčio.

(5) Valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, esančiuose oro uostuose teikiama pagalba turėtų, be kita ko, sudaryti galimybę neigaliams asmenims ir ribotos judėsenos asmenims iš specialiai nustatytos atvykimo vietos oro uoste nuvykti į orlaivį, o iš orlaivio – į specialiai nustatytą išvykimo iš oro uosto vietą, įskaitant įlaipinimą ir išlaipinimą. Šios vietos turėtų būti nustatytos bent jau prie pagrindinių įėjimų į terminalų pastatus, registracijos punktų vietose, traukinių, metro, lengvųjų geležinkelių ir autobusų stotelėse, taksi sustojimo vietose ir kitose keleivių išlaipinimo vietose bei oro uostuose esančiose automobilių stovėjimo aikštelėse. Pagalbos teikimas turėtų būti organizuojamas taip, kad būtų išvengta pertrūkių ir gaisrų, kartu visoje Bendrijoje užtikrinant aukšto lygio ir lygiaverčius standartus ir geriausiai panaudojant išteklius, nepriklausomai nuo to, kuris oro uostas ar oro vežėjas dalyvauja.

⁽¹⁾ OL C 24, 2006 1 31, p. 12.

⁽²⁾ 2005 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 2006 m. birželio 9 d. Tarybos sprendimas.

⁽³⁾ OL L 158, 1990 6 23, p. 59.

⁽⁴⁾ OL L 46, 2004 2 17, p. 1.

- (6) Kad būtų pasiekti šie tikslai, už kokybiškos pagalbos teikimą oro uostuose turėtų būti atsakinga centrinė institucija. Kadangi pagrindinį vaidmenį teikiant paslaugas oro uostuose atlieka oro uostus valdančios įstaigos, jos turėtų būti atsakingos už šios pagalbos teikimą.
- (7) Oro uostus valdančios įstaigos gali pačios teikti pagalbą neigaliams asmenims ir ribotos judėsenos asmenims. Taip pat, atsižvelgiant į tam tikrų kelionių organizatorių ir oro vežėjų teigiamą vaidmenį praeityje, valdančios įstaigos, laikydamosi atitinkamų Bendrijos teisėje normų, įskaitant viešųjų pirkimų srityje, gali sudaryti sutartis su trečiosiomis šalimis dėl šios pagalbos teikimo.
- (8) Pagalba turėtų būti finansuojama taip, kad našta būtų tolygiai paskirstyta visiems oro uostu besinaudojantiems keleiviams ir neatsirastų skatinimo nevežti neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų. Panašu, kad veiksmingiausia finansavimo priemonė yra iš visų oro uostu besinaudojančių avialinijų renkamas mokestis, proporcingas keleivių, kuriuos jos atskraidina į oro uostą ir išskraidina iš jo, skaičiui.
- (9) Visų pirma, siekiant užtikrinti, kad iš oro vežėjų reikalaujamų mokesčių dydis atitiktų pagalbos, teikiamos neigaliams asmenims ir ribotos judėsenos asmenims, kaštus, ir kad iš šių mokesčių nebūtų finansuojamos kitos, su pagalbos teikimu nesusijusios valdančios įstaigos veiklos rūšys, mokesčiai turėtų būti nustatomi ir renkami visiškai skaidriai. Todėl, kai tai neprieštarauja šiam reglamentui, turėtų būti taikoma 1996 m. spalio 15 d. Tarybos direktyva 96/67/EB dėl patekimo į Bendrijos oro uostuose teikiamų antžeminių paslaugų rinką ⁽¹⁾, ir ypač jos nuostatos dėl sąskaitų atskyrimo.
- (10) Organizuodami pagalbos teikimą neigaliams asmenims ir ribotos judėsenos asmenims bei savo personalo mokymus oro uostai ir oro vežėjai turėtų vadovautis Europos civilinės aviacijos konferencijos (ECAK) 30 dokumento I dalies 5 skirsniu ir jo atitinkamais priedais, ypač Gero elgesio teikiant antžemines paslaugas ribotos judėsenos asmenims kodeksu, kaip išdėstyta minėto dokumento J priede šio reglamento priėmimo metu.
- (11) Oro uostus valdančios įstaigos, sprendamos dėl naujų oro uostų arba terminalų projektų arba iš esmės juos atnaujinamos, turėtų, kai įmanoma, atsižvelgti į neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų poreikius. Į tokius poreikius, kai įmanoma, taip pat turėtų atsižvelgti oro vežėjai sprendami dėl naujų ir atnaujinamų orlaivių projektų.
- (12) Siekiant užtikrinti, kad būtų gerbiamas neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų privatumas ir kad prašoma informacija būtų naudojama tik šiame reglamente nustatytiems pagalbos išporeigojimams vykdyti ir nebūtų naudojama prieš keleivius, siekiančius gauti jame numatytas paslaugas, turėtų būti griežtai laikomasi 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽²⁾.
- (13) Visa esminė oro keleiviams teikiama informacija turėtų būti teikiama alternatyviais būdais, prienamais neigaliams asmenims ir ribotos judėsenos asmenims, ir bent jau tomis pačiomis kalbomis, kaip ir kitiems keleiviams.
- (14) Kai vežimėliai ar kita judėjimo įranga arba pagalbinių įtaisai pametami arba sugadinami kraunant oro uoste arba gabenant orlaivyje, keleiviui, kuriam ši įranga priklauso, turi būti kompensuojama pagal tarptautinės, Bendrijos ir valstybių narių teisės normas.
- (15) Valstybės narės turėtų prižiūrėti ir užtikrinti šio reglamento laikymąsi ir paskirti tinkamą įstaigą, kuri atliktų vykdymo užduotis. Ši priežiūra neįtakoja neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių teismuose siekti žalos atlyginimo pagal nacionalinę teisę.
- (16) Svarbu, kad neigalus asmuo arba ribotos judėsenos asmuo, kuris mano, kad buvo pažeistas šis reglamentas, apie įvykį galėtų pranešti oro uostą valdančiai įstaigai arba atitinkamam oro vežėjui. Jei neigalus asmuo arba ribotos judėsenos asmuo negauna kompensacijos šiuo būdu, jis (ji) turi teisę pateikti skundą bet kuriai šiuo klausimu atitinkamos valstybės narės paskirtai institucijai arba institucijoms.
- (17) Skundus dėl pagalbos oro uoste reikėtų pateikti įstaigai ar įstaigoms, kurias šio reglamento vykdymui paskiria valstybė narė, kurioje šis oro uostas yra. Skundus dėl oro vežėjo teikiamos pagalbos reikėtų pateikti įstaigai ar įstaigoms, kurias šio reglamento vykdymui paskiria valstybė narė, išdavusi licenciją oro susisiekimui vykdyti tam oro vežėjui.

⁽¹⁾ OL L 272, 1996 10 25, p. 36. Direktyva su pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003 (OL L 284, 2003 10 31, p. 1).

⁽²⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31. Direktyva su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1882/2003.

- (18) Valstybės narės turėtų nustatyti sankcijas už šio reglamento pažeidimus ir užtikrinti, kad šios sankcijos būtų taikomos. Šios sankcijos, kurios galėtų apimti ir nurodymą sumokėti kompensacijas atitinkamiems asmenims, turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.
- (19) Kadangi siūlomo veiksmo tikslų, t. y. užtikrinti valstybėse narėse aukštą ir lygiavertį apsaugos ir pagalbos lygį bei užtikrinti, kad ūkio subjektai bendroje rinkoje veiktų suderintomis sąlygomis, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl veiksmo masto ar poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Bendrijos lygmeniu, laikydami Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti.
- (20) Reglamente yra gerbiama pagrindinė teisė ir laikomasi principų, ypač pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje.
- (21) 1987 m. gruodžio 2 d. Ispanijos Karalystės ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės užsienio reikalų ministrų Londone pasirašytoje Jungtinėje deklaracijoje buvo sutarta glaudesnio bendradarbiavimo naudojant Gibraltaro oro uostą tvarka. Tačiau ši tvarka dar turi būti pradėta taikyti,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Tikslas ir taikymo sritis

1. Šiame reglamente nustatomos skraidinamų neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų apsaugos ir pagalbos jiems teikimo taisyklės, kuriomis siekiama apsaugoti tokius asmenis nuo diskriminacijos ir užtikrinti, kad jie gautų pagalbą.
2. Šio reglamento nuostatos taikomos skraidinamiems neigaliams asmenims ir ribotos judėsenos asmenims, kurie naudojami arba ketina naudotis komercinėmis oro transporto paslaugomis išvykstant iš oro uosto, atvykstant į jį arba jį kertant tranzitu, kai oro uostas yra valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis.
3. 3, 4 ir 10 straipsniai taip pat taikomi keleiviams, išvykstantiems iš trečiojoje šalyje esančio oro uosto į valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, esantį oro uostą, jei skrydį vykdomas vežėjas yra Bendrijos oro vežėjas.
4. Šiuo reglamentu nepažeidžiamos keleivių teisės, nustatytos Direktyvoje 90/314/EEB ir Reglamente (EB) Nr. 261/2004.

5. Jei šio reglamento nuostatos prieštarauja Direktyvos 96/67/EB nuostatomis, šis reglamentas turi viršenybę.

6. Šio reglamento taikymas Gibraltaro oro uostui nepažeidžia Ispanijos Karalystės ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės atitinkamų teisinių pozicijų ginče dėl teritorijos, kurioje yra oro uostas, suvereniteto.

7. Šio reglamento taikymas Gibraltaro oro uostui sustabdomas iki tol, kol įsigalios tvarka, nustatyta 1987 m. gruodžio 2 d. Ispanijos Karalystės ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės užsienio reikalų ministrų pasirašytoje Jungtinėje deklaracijoje. Ispanijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės informuoja Tarybą apie jos įsigaliojimo dieną.

2 straipsnis

Apibrėžimai

Šiame reglamente naudojami apibrėžimai:

- a) neigalus asmuo ar ribotos judėsenos asmuo – bet kuris asmuo, kurio judėseną naudojantis transporto priemone yra ribota dėl bet kokios fizinės negalios (sensorinės arba motorinės, nuolatinės arba laikinos), intelekto negalios arba sutrikimo ar bet kurios kitos negalios arba amžiaus ir kuriam dėl jo būklės reikia skirti atitinkamą dėmesį ir visiems keleiviams teikiamas paslaugas pritaikyti prie jo specialiųjų poreikių;
- b) oro vežėjas – tai oro transporto įmonė, turinti galiojančią licenciją oro susisiekimui vykdyti;
- c) skrydį vykdomas oro vežėjas – tai oro vežėjas, vykdomas arba ketinantis vykdyti skrydį pagal sutartį su keleiviu arba kito su keleiviu sutartį sudariusio juridinio arba fizinio asmens vardu;
- d) Bendrijos oro vežėjas – tai oro vežėjas, turintis galiojančią licenciją oro susisiekimui vykdyti, kurią valstybė narė išdavė pagal 1992 m. liepos 23 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2407/92 dėl oro vežėjų licencijavimo ⁽¹⁾ nuostatas;
- e) turizmo kelionių organizatorius – tai kelionės organizatorius, kaip apibrėžta Direktyvos 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų 2 straipsnio 2 ir 3 dalyse, išskyrus oro vežėją;
- f) oro uostą valdanti įstaiga arba valdanti įstaiga – tai įstaiga, kurios pirminis tikslas pagal nacionalinius teisės aktus yra oro uosto infrastruktūrų administravimas ir valdymas ir įvairių oro uoste ar oro uostų sistemoje veikiančių subjektų veiklos koordinavimas ir kontrolė;

⁽¹⁾ OL L 240, 1992 8 24, p. 1.

- g) oro uosto naudotojas – tai bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, atsakingas už keleivių atskraidinimą į atitinkamą oro uostą arba išskraidinimą iš jo;
- h) oro uosto naudotojų komitetas – tai oro uosto naudotojų arba jiems atstovaujančių organizacijų atstovų komitetas;
- i) rezervavimas – tai faktas, kad keleivis turi bilietą ar kitą įrodymą, kuriame pažymėta, kad oro vežėjas arba turizmo kelionių organizatorius rezervavimą patvirtino ir įregistravo;
- j) oro uostas – tai bet koks žemės plotas, pritaikytas orlaiviams tūpti, kilti ir manevruoti, įskaitant šioms operacijoms naudojamą pagalbinę infrastruktūrą, kurios reikia šioms operacijoms dėl orlaivių transporto ir paslaugų reikalavimų, įskaitant infrastruktūrą, reikalingą komercinėms oro paslaugoms;
- k) oro uosto automobilių stovėjimo aikštelė – tai oro uosto teritorijoje esanti arba oro uosto valdančios įstaigos tiesiogiai kontroliuojama automobilių stovėjimo aikštelė, kuri skirta tiesioginiam tą oro uostą naudojančių keleivių naudojimui;
- l) komercinė keleivių skraidinimo paslauga – keleivių skraidinimo paslauga, oro vežėjo teikiama plačiajai visuomenei už tam tikrą atlygį, siūlant reguliarius arba nereguliuojamus tiek vien skrydį, tiek skrydį kaip paketo dalį.

3 straipsnis

Atsisakymo vežti prevencija

Oro vežėjas, jo agentas arba turistinės kelionės organizatorius dėl neigalumo arba ribotos judėsenos negali atsisakyti:

- a) patvirtinti rezervavimo skrydžiui iš oro uosto arba į oro uostą, kuriam taikomas šis reglamentas;
- b) įlaipinti neigalaus asmens arba ribotos judėsenos asmens tokiam oro uoste, jeigu toks asmuo turi galiojantį bilietą ir rezervavimą.

4 straipsnis

Leidžiančios nukrypti nuostatos, specialiosios sąlygos ir informavimas

1. Nepaisant 3 straipsnio nuostatų, oro vežėjas, jo agentas arba turistinės kelionės organizatorius dėl neigalumo arba ribotos judėsenos gali atsisakyti patvirtinti rezervavimą ar atsisakyti įlaipinti neigalų asmenį arba ribotos judėsenos asmenį tik šiais atvejais:

- a) kad būtų laikomasi taikytinų saugumo reikalavimų, nustatytų tarptautinėje, Bendrijos arba nacionalinėje teisėje, arba kad būtų laikomasi saugos reikalavimų, nustatytų valdžios

institucijos, išdavusios atitinkamam oro vežėjui vežėjo pažymėjimą;

- b) jeigu dėl orlaivio dydžio arba jo durų dydžio neigalus arba ribotos judėsenos asmuo fiziškai negali būti įlaipintas ar vežamas.

Jei atsisakoma patvirtinti rezervavimą dėl pirmos pastraipos a arba b punkte nurodytų priežasčių, oro vežėjas, jo agentas arba turistinės kelionės organizatorius privalo tinkamai pasistengti surasti atitinkamam asmeniui priimtina alternatyvą.

Neigalam arba ribotos judėsenos asmeniui, kurį buvo atsisakyta įlaipinti dėl jo (jos) neigalumo arba ribotos judėsenos, bei asmeniui, kuris lydi tokį asmenį pagal šio straipsnio 2 dalį, suteikiama teisė gauti kompensaciją arba teisė pakeisti maršrutą, kaip nurodoma Reglamento (EB) Nr. 261/2004 8 straipsnyje. Teisė pasirinkti grįžimo skrydį arba kitą maršrutą egzistuoja su sąlyga, kad bus įvykdyti visi saugos reikalavimai.

2. Tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip nurodoma 1 dalies pirmos pastraipos a punkte, oro vežėjas ar jo agentas arba turistinės kelionės organizatorius gali reikalauti, kad neigalus asmuo arba ribotos judėsenos asmuo būtų lydimas kito asmens, galinčio suteikti šiam asmeniui reikalingą pagalbą.

3. Oro vežėjas ar jo agentas prieinamais būdais ir bent jau tomis pačiomis kalbomis kaip ir kitiems keleiviams viešai suteikia galimybę susipažinti su saugos taisyklėmis, kurias jie taiko neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų vežimui, taip pat su jų vežimo arba jų judėjimo įrangos vežimo apribojimais, taikomais dėl orlaivio dydžio. Turistinės kelionės organizatorius suteikia galimybę susipažinti su tokiomis saugos taisyklėmis ir apribojimais skrydžiams, įtrauktiems į jo organizuojamą, parduodamą arba siūlomą išigyti kelionės paketą, atostogų paketą ar organizuotos kelionės paketą.

4. Kai oro vežėjas, jo agentas arba turistinės kelionės organizatorius naudoja 1 arba 2 dalyje numatytais nukrypti leidžiančiomis nuostatomis, jis nedelsdamas praneša apie tokių veiksmų priežastis neigalam asmeniui arba ribotos judėsenos asmeniui. Pareikalavus, oro vežėjas, jo agentas arba turistinės kelionės organizatorius per penkis darbo dienas nuo reikalavimo pateikimo dienos raštu nurodo šias priežastis neigalam asmeniui arba ribotos judėsenos asmeniui.

5 straipsnis

Atvykimo ir išvykimo vietų nustatymas

1. Bendradarbiaudama su oro uosto naudotojais per oro uosto naudotojų komitetą, jei toks komitetas egzistuoja, ir su neigaliams bei ribotos judėsenos asmenims atstovaujančiomis organizacijomis, oro uostą valdanti įstaiga, atsižvelgdama į vietos sąlygas, oro uosto teritorijoje ar tiesiogiai jos kontroliuojamoje vietoje, tiek terminalo viduje, tiek jo išorėje, nustato atvykimo ir

išvykimo vietas, kuriose neįgalūs asmenys ir ribotos judėsenos asmenys gali lengvai pranešti apie savo atvykimą į oro uostą ir paprašyti pagalbos.

2. 1 dalyje nurodytos atvykimo ir išvykimo vietos aiškiai pažymimos ir jose prieinamais būdais pateikiama pagrindinė informacija apie oro uostą.

6 straipsnis

Informacijos perdavimas

1. Oro vežėjai, jų agentai arba turistinių kelionių organizatoriai visose savo pardavimo vietose, esančiose valstybių narių teritorijose, kurioms taikoma Sutartis, įskaitant pardavimą telefonu ir internetu, imasi visų reikalingų priemonių priimti neįgalių asmenų ar ribotos judėsenos asmenų pranešimus apie pagalbos poreikį.

2. Kai oro vežėjas, jo agentas arba turistinės kelionės organizatorius per 48 valandas iki paskelbto skrydžio laiko informuojamas apie pagalbos poreikį, jis ne vėliau kaip likus 36 valandoms iki paskelbto išvykimo laiko reikalingą informaciją apie tai pateikia:

a) oro uostus, iš kurių išvykstama, į kuriuos atvykstama ir per kuriuos vykstama tranzitu, valdančioms įstaigoms ir

b) skrydį vykdančiam oro vežėjui, jei rezervavimas buvo priimtas ne to vežėjo, išskyrus tuos atvejus, kai gavus informaciją apie pagalbos poreikį dar nebuvo žinomas skrydį vykdysiantis oro vežėjas; šiais atvejais informacija pateikiama iškart, kai tik galima tai padaryti.

3. Visais kitais 2 dalyje nepaminėtais atvejais oro vežėjas arba jo agentas ar turistinės kelionės organizatorius informaciją pateikia iškart, kai tik galima tai padaryti.

4. Jei oro uostas, į kurį vykstama, yra valstybės narės teritorijoje, kuriai galioja Sutartis, skrydį vykdančias oro vežėjas po orlaivio pakilimo kuo greičiau praneša oro uostą, į kurį vykstama, valdančiai įmonei apie neįgalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų, kuriems reikalinga I priede nustatyta pagalba, skaičių ir apie tos pagalbos pobūdį.

7 straipsnis

Teisė į pagalbą oro uostuose

1. Neįgaliam asmeniui arba ribotos judėsenos asmeniui atvykus į išvykimo oro uostą skristi, oro uostą valdanti įstaiga privalo užtikrinti I priede nustatytos pagalbos suteikimą taip, kad asmuo galėtų išskristi su turimu rezervavimu, su sąlyga, kad atitinkamam oro vežėjui ar jo agentui arba turistinės kelionės

organizatoriui apie specialius tokios pagalbos poreikius buvo pranešta likus bent 48 valandoms iki paskelbto skrydžio laiko. Jei skrydis pirmyn ir skrydis atgal turi būti vykdomi to paties oro vežėjo, šis pranešimas apima taip pat ir skrydį atgal.

2. Tais atvejais, kai reikia pripažinto pagalbinio šuns pagalbos, sudaromos sąlygos jį pasiimti, su sąlyga, kad oro vežėjui ar jo agentui arba turistinės kelionės organizatoriui apie tai pranešama pagal pagalbinį šunų gabenimą reglamentuojančias taikytinas nacionalines taisykles, jei tokios taisyklės egzistuoja.

3. Jei pagal 1 dalį nepranešama, valdanti įstaiga deda visas pagrįstas pastangas, kad I priede nustatyta pagalba būtų suteikta taip, kad suinteresuotas asmuo galėtų skristi su turimu rezervavimu.

4. 1 dalies nuostatos taikomos su sąlyga, kad:

a) asmuo pats atvyksta registruotis:

i) oro vežėjo ar jo agento arba turistinės kelionės organizatoriaus iš anksto raštu (įskaitant elektronines priemones) nurodytu laiku arba

ii) jei laikas nenurodytas, ne vėliau kaip likus vienai valandai iki paskelbto išvykimo laiko arba

b) asmuo atvyksta į 5 straipsnio numatyta tvarka nustatytą vietą oro uoste:

i) oro vežėjo ar jo agento arba turistinės kelionės organizatoriaus iš anksto raštu (įskaitant elektronines priemones) nurodytu laiku arba

ii) jei laikas nenurodytas, ne vėliau kaip likus dviem valandoms iki paskelbto išvykimo laiko.

5. Kai neįgalus asmuo arba ribotos judėsenos asmuo vyksta per oro uostą, kuriam taikomas šis reglamentas, tranzitu arba ne savo pageidavimu iš skrydžio su turimu rezervavimu oro vežėjo ar turistinės kelionės organizatoriaus yra perkeliamas į kitą skrydį, oro uostą valdanti įstaiga privalo užtikrinti I priede numatytos pagalbos suteikimą taip, kad asmuo galėtų išskristi su turimu rezervavimu.

6. Neįgaliam asmeniui arba ribotos judėsenos asmeniui atvykus į oro uostą, kuriam taikomas šis reglamentas, oro uostą valdanti įstaiga privalo užtikrinti I priede numatytą pagalbą suteikti taip, kad asmuo galėtų pasiekti 5 straipsnyje nurodytą jo ar jos išvykimo iš oro uosto vietą.

7. Suteikiama pagalba turi būti kuo geriau pritaikyta specialioms kiekvieno asmens poreikiams.

8 straipsnis

Atsakomybė už pagalbą oro uostuose

1. Oro uostą valdanti įstaiga privalo užtikrinti I priede numatytos pagalbos neįgaliesiems asmenims ir ribotos judėsenos asmenims suteikimą be papildomo mokesčio.

2. Valdanti įstaiga gali tokią pagalbą teikti pati. Taip pat, išlaikant pagalbos teikimą valdančios įstaigos atsakomybėje ir su sąlyga, kad laikomasi 9 straipsnio 1 dalyje paminėtų kokybės standartų, valdanti įstaiga pagalbos teikimą gali sutartimi perduoti vienai ar daugiau kitų šalių. Tokią sutartį (-is) valdanti įstaiga, bendradarbiaudama su oro uosto naudotojais per oro uostų naudotojų komitetą, kai toks komitetas egzistuoja, gali sudaryti savo iniciatyva arba esant prašymui, įskaitant oro vežėjo prašymą, atsižvelgdama į konkrečiame oro uoste teikiamas paslaugas. Jei valdanti įstaiga atsako patenkinti tokį prašymą, ji pateikia rašytinį paaiškinimą.

3. Oro uostą valdanti įstaiga šios pagalbos finansavimui gali nediskriminuodama rinkti specialų mokestį iš oro uosto naudotojų.

4. Šis specialus mokestis yra protingo dydžio, pagrįstas išlaidomis, skaidrus ir nustatytas oro uostą valdančiai įstaigai bendradarbiaujant su oro uosto naudotojais per tame oro uoste veikiantį oro uosto naudotojų komitetą, jei toks komitetas egzistuoja, arba kitą atitinkamą instituciją. Jis paskirstomas oro uosto naudotojams proporcingai bendram visų kiekvieno vežėjo į tą oro uostą atvežamų ir išvežamų keleivių skaičiui.

5. Oro uostą valdanti įstaiga, laikydamasi esamos komercinės praktikos, atskiria savo veiklos, susijusios su pagalba neįgaliesiems asmenims ir ribotos judėsenos asmenims, sąskaitą nuo kitos veiklos sąskaitų.

6. Oro uostą valdanti įstaiga per oro uostų naudotojų komitetą, jeigu toks komitetas egzistuoja, arba kitą tinkamą subjektą oro uosto naudotojams bei 14 straipsnyje numatytai vykdymo įstaigai (-oms) pateikia audito patikrintą metinę už pagalbą neįgaliesiems asmenims ir ribotos judėsenos asmenims surinktų mokesčių ir su šia pagalba susijusių išlaidų apžvalgą.

9 straipsnis

Pagalbos kokybės standartai

1. Išskyrus oro uostus, kurių metinis pervežamų komercinių keleivių skaičius yra mažesnis nei 150 000, valdanti įstaiga, atsižvelgdama į vietos aplinkybes ir per oro uostų naudotojų komitetą, jei toks komitetas egzistuoja, bendradarbiaudama su oro uosto naudotojais bei neįgaliesiems keleiviams ir ribotos judėsenos keleiviams atstovaujančiomis organizacijomis, nustato I priede nurodytos pagalbos kokybės standartus ir apibrėžia reikalavimus ištekliams, kurie reikalingi tiems standartams pasiekti.

2. Nustatant tokius standartus, visapusiškai atsižvelgiama į tarptautiniu lygiu pripažintą politiką ir elgesio kodeksus, skirtus neįgalių asmenų arba ribotos judėsenos asmenų vežimui palengvinti, ypač į ECAK Gero elgesio teikiant antžemines paslaugas ribotos judėsenos asmenims kodeksą.

3. Oro uostą valdanti įstaiga savo kokybės standartus paskelbia.

4. Oro vežėjas ir oro uostą valdanti įstaiga gali susitarti, kad keleiviams, kuriuos oro vežėjas atveža ir išveža iš oro uosto, valdanti įstaiga teikia pagalbą, kuri yra aukštesnio lygio nei 1 dalyje minėti standartai, arba kad be I priede nustatytų paslaugų ji teikia papildomas paslaugas.

5. Bet kurio iš šių atvejų finansavimui valdanti įstaiga iš oro vežėjo be 8 straipsnio 3 dalyje nurodyto mokesčio gali imti papildomą mokestį, kuris yra skaidrus, pagrįstas išlaidomis ir nustatytas pasikonsultavus su susijusiu oro vežėju.

10 straipsnis

Oro vežėjų teikiama pagalba

Neįgaliam asmeniui arba ribotos judėsenos asmeniui išvykstant iš oro uosto, kuriam taikomas šis reglamentas, į jį atvykstant arba per jį vykstant tranzitu, jei asmuo atitinka 7 straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse nustatytas sąlygas, oro vežėjas II priede nustatytą pagalbą jam teikia be papildomo mokesčio.

11 straipsnis

Mokymai

Oro vežėjai ir oro uostus valdančios įstaigos:

- užtikrina, kad visas jų personalas, įskaitant ir bet kurio subrangovo įdarbintus darbuotojus, tiesiogiai teikiantis pagalbą neįgaliesiems asmenims arba ribotos judėsenos asmenims, žinotų, kaip patenkinti asmenų su įvairiomis negaliomis ar judėsenos sutrikimais poreikius;
- visam savo personalui, dirbančiam oro uoste tiesiogiai su keliaujančiais asmenimis, rengia mokymus apie nediskriminuojantį elgesį su neįgaliais asmenimis ir su tuo susijusias šviečiamąsias kampanijas;
- užtikrina, kad įdarbinus visi nauji darbuotojai dalyvautų mokymuose apie neįgaliuosius asmenis ir kad prirėkus personalui būtų rengiami mokymai žinioms atnaujinti.

12 straipsnis

Kompensacija už prarastus arba sugadintus vežimėlius, kitą judėjimo įrangą ir pagalbinius įtaisus

Kai vežimėliai ar kita judėjimo įranga arba pagalbiniai įtaisai, kraunami oro uoste arba gabenami orlaiviu, prarandami arba

sugadinami, keleiviui, kuriam ši įranga priklauso, turi būti kompensuojama pagal tarptautinės, Bendrijos ir nacionalinės teisės normas.

13 straipsnis

Atsisakymo draudimas

Prievolių neigalių asmenų arba ribotos judėsenos asmenų atžvilgiu pagal šį reglamentą negalima apriboti ir jų negali būti atsisakoma.

14 straipsnis

Vykdomo įstaiga ir jos uždaviniai

1. Kiekviena valstybė narė paskiria įstaigą (-as), atsakingą (-as) už šio reglamento vykdymą skrydžiuose iš jų teritorijoje esančių oro uostų ir į juos. Prireikus ši įstaiga (-os) imasi būtinų priemonių, užtikrinančių, kad neigalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisės yra įgyvendinamos, įskaitant 9 straipsnio 1 dalyje nurodytų kokybės standartų laikymąsi. Valstybės narės apie paskirtą (-as) įstaigą (-as) praneša Komisijai.

2. Kai tinkama, valstybės narės numato, kad pagal 1 dalį paskirta (-os) vykdomo įstaiga (-os) taip pat užtikrintų patenkinamą 8 straipsnio įgyvendinimą, įskaitant jo nuostatas dėl mokesčių, taip leidžiant išvengti nesąžiningos konkurencijos. Šiai užduočiai vykdyti jos taip pat gali paskirti specialią įstaigą.

15 straipsnis

Apskundimo tvarka

1. Jei neįgalus asmuo arba ribotos judėsenos asmuo mano, kad buvo pažeistas šis reglamentas, apie įvykį jis gali pranešti oro uostą valdančiai įstaigai arba atitinkamam oro vežėjui.

2. Jei neįgalus asmuo arba ribotos judėsenos asmuo tokiu būdu negali apginti savo teisių, skundai dėl įtariamų šio reglamento pažeidimų gali būti teikiami bet kuriai pagal 14 straipsnio 1 dalį paskirtai įstaigai (-oms) arba bet kuriai kitai valstybės narės paskirtai kompetentingai įstaigai.

3. Vienos valstybės narės įstaiga, gavusi skundą, priklausančią kitos valstybės narės paskirtos įstaigos kompetencijai, perduoda jį tos kitos valstybės narės įstaigai.

4. Valstybės narės imasi priemonių, kad praneštų neigaliems asmenims ir ribotos judėsenos asmenims apie jų teises pagal šį reglamentą ir apie galimybę teikti skundus paskirtai (-oms) įstaigai (-oms).

16 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato sankcijų už šio reglamento nuostatų pažeidimus taikymo taisyklės ir imasi visų būtinų priemonių, užtikrinančių, kad tos taisyklės būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės apie šias nuostatas praneša Komisijai ir neatidėliodamos praneša jai apie bet kokius vėlesnius šioms nuostatoms įtakos turinčius pakeitimus.

17 straipsnis

Ataskaita

Komisija ne vėliau kaip iki 2010 m. sausio 1 d. Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą apie šio reglamento veikimą ir pasekmes. Prireikus prie ataskaitos pridedami siūlomi teisės aktų projektai, kuriais įdiegiami šio reglamento nuostatų papildymai arba kuriais persvarstomas reglamentas.

18 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos.

Jis pradedamas taikyti nuo 2008 m. liepos 26 d., išskyrus 3 ir 4 straipsnius, kurie pradedami taikyti nuo 2007 m. liepos 26 d.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre, 2006 m. liepos 5 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

J. BORRELL FONTELLES

Tarybos vardu

Pirmininkė

P. LEHTOMÄKI

I PRIEDAS

Pagalba, už kurią atsakingos oro uostus valdančios įstaigos

Pagalba ir tvarka, būtinos, kad neįgaliems asmenims ir ribotos judėsenos asmenims būtų sudarytos sąlygos:

- pranešti apie savo atvykimą į oro uostą ir paprašyti pagalbos 5 straipsnyje nurodytose nustatytose vietose terminalo pastatų viduje ir išorėje,
- iš paskirtosios atvykimo vietos nuvykti į registracijos vietą,
- užsiregistruoti ir užregistruoti bagažą,
- iš registracijos vietos nuvykti į orlaivį atliekant emigracijos, muitinės ir saugumo procedūras,
- įsėsti į orlaivį naudojantis atitinkamai kėlimo įrenginiais, vežimėliais ar kita reikiama pagalba,
- nuo orlaivio durų patekti į savo vietas,
- atiduoti ir atsiimti savo bagažą orlaiviuose,
- iš savo vietų patekti prie orlaivio durų,
- išlipti iš orlaivio naudojantis atitinkamai kėlimo įrenginiais, vežimėliais ar kita reikalinga pagalba,
- iš orlaivio nuvykti į bagažo salę ir atsiimti bagažą atliekant imigracijos ir muitinių procedūras,
- iš bagažo salės nuvykti į paskirtąją vietą,
- vykstant tranzitu pasiekti jungiamuosius skrydžius naudojantis pagalba oro uosto infrastruktūros skrydžių dalyje ir oro uosto infrastruktūros antžeminėje dalyje, ir prireikus – terminaluose arba tarp terminalų,
- prireikus, patekti į tualetą.

Jeigu neįgaliam asmeniui arba ribotos judėsenos asmeniui padeda lydintis asmuo, prireikus minėtam asmeniui turi būti leidžiama suteikti būtiną pagalbą oro uoste ir įlipant bei išlipant iš orlaivio.

Antžeminės paslaugos visai būtinai judėjimo įrangai, įskaitant tokią įrangą kaip elektriniai vežimėliai (esant išankstiniam pranešimui prieš 48 valandas ir su galimais vietos orlaivyje apribojimais bei taikant atitinkamus teisės aktus, susijusius su pavojingais krovniais).

Laikinas sugadintos arba pamestos judėjimo įrangos pakeitimas, pripažįstant, kad ji nebūtinai turi būti tokia pati.

Atitinkamais atvejais – antžeminės paslaugos pripažintiems šunims pagalbininkams.

Skrydžiams reikalingos informacijos perdavimas priimtinais formatais.

*II PRIEDAS***Oro vežėjų pagalba**

Pripažintų šunų pagalbiniųkų vežimas salone pagal nacionalinius teisės aktus.

Be medicinos įrangos, dviejų judėjimo įrangos vienetų vienam neigiamam asmeniui arba ribotos judėsenos asmeniui vežimas, įskaitant elektrinius vežimėlius, esant išankstiniam pranešimui prieš 48 valandas ir su galimais vietos orlaivyje apribojimais bei taikant atitinkamus teisės aktus, susijusius su pavojingais krovniais.

Su skrydžiu susijusios esminės informacijos perdavimas prieinamais būdais.

Pareikalavus ir laikantis saugos reikalavimų bei pagal galimybes, protingų pastangų ėmimasis siekiant susodinti patenkinant atskirų neigalių arba ribotos judėsenos žmonių poreikius.

Prireikus pagalba patekti į tualetą kambarį.

Jeigu neigiamam asmeniui arba ribotos judėsenos asmeniui padeda lydintis asmuo, oro vežėjas dės protingas pastangas, kad minėtam asmeniui būtų suteikiama vieta šalia neigalaus asmens arba ribotos judėsenos asmens.

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2006/52/EB

2006 m. liepos 5 d.

iš dalies keičianti Direktyvą 95/2/EB dėl maisto priedų, išskyrus dažiklius ir saldiklius,
ir Direktyvą 94/35/EB dėl maisto produktuose naudojamų saldiklių

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

(4) Nuo Direktyvų 95/2/EB ir 94/35/EB priėmimo maisto priedų srityje buvo pasiekta techninė pažanga. Šias direktyvas reikėtų pritaikyti, atsižvelgiant į tuos pasiekimus.

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

(5) Europos maisto saugos agentūros (EMSA) nuomonės, pareikštos 2003 m. lapkričio 26 d., pagrindu padaryti dabar išduodamų leidimų pakeitimai, siekiant išlaikyti kiek įmanoma mažesnę nitrozaminų kiekį, sumažinant į maisto produktus dedamų nitritų ir nitratų kiekius, tuo pačiu išlaikant maisto produktų mikrobiologinę saugą. EMSA rekomenduoja teisės aktuose nitrito ir nitrato kiekius nustatyti kaip „pridėtus kiekius“. EMSA mano, kad pridėto nitrito, labiau nei likučių, kiekis slopina *C. botulinum* dauginimąsi. Dabartinės nuostatos turėtų būti iš dalies pakeistos taip, kad didžiausi leistini kiekiai, kaip nurodė EMSA, termiškai neapdorotuose ar termiškai apdorotuose mėsos produktuose, sūrių ir žuvies gaminiuose būtų išreikšti kaip pridėti kiekiai. Tačiau išimties tvarka didžiausius leistinus liekamosios koncentracijos kiekius reikėtų nustatyti tradiciniu būdu gaminamiems mėsos produktams su sąlyga, kad šie produktai tinkamai apibrėžiami ir nustatomi. Nustatant šiuos kiekius reikėtų užtikrinti, kad nebūtų viršijama 1990 m. Maisto produktų mokslinio komiteto nustatyta leistina paros norma (LPN). Šioje direktyvoje aiškiai nenurodytus produktus, kurie tradiciškai gaminami panašiu būdu (t. y. panašius produktus), prireikus galima skirstyti pagal Direktyvos 95/2/EB 5 ir 6 straipsnius. Sūriui taikomą liekamosios koncentracijos kiekį reikėtų išreikšti kaip į sūriui skirtą pieną pridėtą kiekį. Taikant tokį gamybos metodą, kai nitratai pridedami pašalinus išrūgas ir įpylus vandens, liekamosios koncentracijos kiekis turėtų būti lygus kiekiui, susidarantiame nitratai tiesiogiai dedant į pieną sūriui.

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽²⁾,

kadangi:

(1) Galima leisti naudoti maisto priedus maisto produktuose tik, jei jie atitinka 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/107/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių maisto priedus, kuriuos leidžiama naudoti žmonėms vartoti skirtuose maisto produktuose, suderinimo ⁽³⁾, II priedą.

(2) Direktyva 95/2/EB ⁽⁴⁾ nustato maisto priedų, kuriuos galima naudoti Bendrijoje, sąrašą ir jų naudojimo sąlygas.

(3) Direktyva 94/35/EB ⁽⁵⁾ nustato saldiklių, kuriuos galima naudoti Bendrijoje, sąrašą ir jų naudojimo sąlygas.

(6) Pagal Direktyvą 2003/114/EB, iš dalies keičiančią Direktyvą 95/2/EB, Komisija ir EMSA iki 2004 m. liepos 1 d. privalėjo peržiūrėti E 214–E 219 p-hidroksibenzoatų ir jų natrio druskų naudojimo sąlygas. EMSA įvertino informaciją apie p-hidroksibenzoatų saugą ir 2004 m. liepos 13 d. pareiškė apie tai savo nuomonę. EMSA nustatė, kad metilo ir etilo p-hidroksibenzoinės rūgšties esterių ir jų natrio druskų kiekio LPN visoje tiriamojoje grupėje siekė nuo 0 iki 10 mg/kg kūno masės. EMSA laikėsi nuomonės, kad propilparabeno negalima priskirti šios grupės LPN, nes propilparabenas, priešingai nei metil ir etilparabenas, darė poveikį nesubrendusių žiurkių patinų lytiniais hormonams ir vyriškiems lytiniais organams. Taigi EMSA negalėjo rekomenduoti propilparabeno LPN, nes nebuvo akivaizdžiai nustatyta, kad žalingo poveikio nėra (NOAEL). Propil-p-hidroksibenzoatą (E 216) ir natrio propil-p-hidroksibenzoatą (E 217) iš Direktyvos 95/2/EB būtina išbraukti. Be to, būtina uždrausti naudoti p-hidroksibenzoatus skystuose dietinio maisto papilduose.

⁽¹⁾ OL C 255, 2005 10 14, p. 59.

⁽²⁾ 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2006 m. birželio 2 d. Tarybos sprendimas.

⁽³⁾ OL L 40, 1989 2 11, p. 27. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003 (OL L 284, 2003 10 31, p. 1).

⁽⁴⁾ OL L 61, 1995 3 18, p. 1. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2003/114/EB (OL L 24, 2004 1 29, p. 58).

⁽⁵⁾ OL L 237, 1994 9 10, p. 3. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2003/115/EB (OL L 24, 2004 1 29, p. 65).

- (7) Komisijos sprendimu 2004/374/EB⁽¹⁾ buvo uždrausta pateikti į rinką ir importuoti želatinizuotus mažus indelius, turinčius maisto priedų – stingdiklių, pagamintų iš jūrinių dumblių ir tam tikrų dervų, nes yra pavojus jais užspringti. Atsižvelgiant į to sprendimo peržiūrą, būtina uždrausti vartoti tam tikrus maistinius stingdiklius gaminant želatinizuotus mažus indelius.
- (8) Maisto produktų mokslinis komitetas išnagrinėjo informaciją apie eritritolio saugą ir 2003 m. kovo 5 d. apie tai pareiškė savo nuomonę. Komitetas padarė išvadą, kad eritritolio, kaip maisto priedo, naudojimas yra priimtinas. Komitetas taip pat pastebėjo, kad eritritolis pasižymi laisvinamuoju poveikiu, tačiau tai pasireiškia suvartojus didesnę nei kitų polihidroksilinių alkoholių dozę. Eritritolis turi daugelį su saldumo suteikimu nesusijusių technologinių savybių, kurios svarbios daugeliui maisto produktų, pradedant konditerija ir baigiant pieno produktais. Tarp šių savybių yra aromato stipriklio, nešėjo, drėgmę išlaikančios medžiagos, stabilizatoriaus, tirštiklio, užpildo ir kompleksono savybės. Būtina leisti naudoti eritritolį tais pačiais tikslais kaip ir kitus, šiuo metu leidžiamus naudoti polihidroksilinius alkoholius. Be to, būtina iš dalies pakeisti Direktyvą 94/35/EB, kadangi eritritolį, kaip ir kitus šiuo metu leidžiamus naudoti polihidroksilinius alkoholius, galima naudoti produktams saldinti.
- (9) Maisto produktų mokslinis komitetas išnagrinėjo informaciją apie sojos pupelių hemiceliuliozės saugą ir 2003 m. balandžio 4 d. pareiškė apie tai savo nuomonę. Komitetas padarė išvadą, kad sojos pupelių hemiceliuliozė priimtina maisto produktams, į kuriuos buvo prašoma ją įdėti nurodytais kiekiais. Todėl tikslinga leisti šią medžiagą vartoti tam tikrais tikslais. Tačiau saugant alergiškų žmonių interesus reikėtų neleisti šios medžiagos dėti į neapdorotus produktus, kuriuose nesitikima rasti sojos pupelių. Visais atvejais pagal 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/13/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių maisto produktų ženklinimą, pateikimą ir reklamavimą, derinimo⁽²⁾ nuostatas vartotojai turėtų būti informuojami apie tai, kad produkto sudėtyje yra sojos pupelių hemiceliuliozės.
- (10) EMSA išnagrinėjo informaciją apie etilceliuliozę ir 2004 m. vasario 17 d. apie tai pareiškė savo nuomonę. EMSA nusprendė įtraukti etilceliuliozę į Maisto mokslinio komiteto sudarytą „nenurodytos“ LPN modifikuotų celiuliozių sąrašą. Dažniausiai etilceliuliozė naudojama maisto papildams ir kvapiosioms medžiagoms kapsulėmis. Todėl etilceliuliozė reikėtų leisti naudoti kaip ir kitas celiuliozes.
- (11) EMSA išnagrinėjo informaciją apie pululano saugą ir 2004 m. liepos 13 d. pareiškė savo nuomonę. Ji padarė išvadą, kad pululanas yra tinkamas naudoti kapsulės ar tabletės pavidalo maisto papildų ir juostelės formos burnos gaiviklių dengiamosios plėvelės gamybai. Todėl reikėtų leisti šią medžiagą naudoti šiais tikslais.
- (12) EMSA išnagrinėjo informaciją apie tretinio butilo hidrochinono (TBHQ) saugą ir 2004 m. liepos 12 d. pateikė savo nuomonę. EMSA nustatė, kad šio antioksidanto LPN yra 0–0,7 mg/kg kūno svorio ir kad jį tam tikrais kiekiais galima naudoti tam tikrų maisto produktų gamybai. Todėl reikėtų leisti naudoti šį priedą.
- (13) Maisto produktų mokslinis komitetas išnagrinėjo informaciją apie krakmolo aliuminio oktenilo sukcinato saugą ir 1997 m. kovo 21 d. pareiškė savo nuomonę. Komitetas padarė išvadą, kad šis priedas gali būti laikomas tinkamu vartoti kaip mikrokapsuliuotų vitaminų ir karotinoidų sudedamoji dalis. Todėl reikėtų leisti šią medžiagą naudoti šiais tikslais.
- (14) Gaminant rauginto pieno sūrius, natrio rūgščiojo karbonato (E 500ii) pridedama į pasterizuotą pieną, siekiant sumažinti pieno rūgšties sąlygojamą rūgštumą iki tinkamo pH ir taip sudarant palankias sąlygas nokinančiųjų bakterijų kultūroms augti. Todėl reikėtų leisti naudoti natrio rūgštųjį karbonatą rauginto pieno sūriams gaminti.
- (15) Šiuo metu leidžiama naudoti sorbatų (E 200, E 202 ir E 203) ir benzoatų (E 210–E 213) mišinį virtų krevečių konservavimui. Tikslinga išplėsti šį leidimą visiems virtiems vėžiagyviams ir moliuskams konservuoti.
- (16) Silicio dioksidą (E 551) leidžiama naudoti maisto dažiklių pernešimui, jei jo kiekis siekia ne daugiau kaip 5 %. Turėtų būti leista naudoti silicio dioksidą maisto dažikliams titano dioksido (E 171) bei geležies oksidams ir hidroksidams (E 172) pernešti, jeigu jo kiekis siekia ne daugiau kaip 90 % viso pigmento.
- (17) Direktyva 95/2/EB ribojami tos direktyvos I priede išvardyti maisto priedai, dedami į tradicinę prancūzišką duoną „*Pain courant français*“. Tie patys apribojimai turėtų būti taikomi panašiai tradicinei vengriškai duonai. Be to, siūloma leisti askorbo rūgštį (E 300), natrio askorbatą (E 301) ir kalcio dinatrio EDTA (E 385) dėti į vengrišką žąsų kepenų paštetą.
- (18) Būtina atnaujinti galiojančias nuostatas dėl sulfitų (E 220–E 228) naudojimo virtuose vėžiagyvčiuose, valgomosiose vynuogėse ir ličiuose.
- (19) Atsižvelgiant į valstybės narės prašymą ir 2003 m. kovo 5 d. Maisto produktų mokslinio komiteto nuomonę, reikėtų leisti Bendrijoje naudoti 4-heksilrezorcinolį, kurį buvo leista naudoti nacionaliniu lygiu pagal Direktyvą 89/107/EEB.

⁽¹⁾ OL L 118, 2004 4 23, p. 70.

⁽²⁾ OL L 109, 2000 5 6, p. 29. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2003/89/EB (OL L 308, 2003 11 25, p. 15).

(20) Direktyvoje 95/2/EB vartojamus terminus reikėtų adaptuoti, atsižvelgiant į 1989 m. gegužės 3 d. Tarybos direktyvą 89/398/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su specialios paskirties maisto produktais, suderinimo ⁽¹⁾, 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo ⁽²⁾ ir 1999 m. kovo 25 d. Komisijos direktyvą 1999/21/EB dėl specialios medicininės paskirties dietinių maisto produktų ⁽³⁾.

(21) Todėl Direktyvas 95/2/EB ir 94/35/EB reikėtų atitinkamai iš dalies pakeisti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ

1 straipsnis

Direktyva 95/2/EB iš dalies keičiama taip:

1) 1 straipsnio 3 dalies c punktas pakeičiamas taip:

„c) „pagalbinės medžiagos“ (įskaitant nešančiuosius tirpiklius) – tai medžiagos, naudojamos maisto priedams ar aromatinėms medžiagoms tirpinti, praskiesti, skaidyti ar kitaip fiziškai pakeisti, nepakeičiant jų funkcijos (ir nedarant jokio tiesioginio technologinio poveikio), palengvinančios jų tvarkymo, taikymo ar naudojimo sąlygas;“

2) 3 straipsnio 2 dalyje žodžiai „nujunkymo nuo krūties maisto produktams“ pakeičiami žodžiais „perdirbtiems grūdiniams maisto produktams ir maistui kūdikiams“;

3) priedai iš dalies keičiami, atsižvelgiant į šios direktyvos I priedą.

2 straipsnis

Direktyvos 94/35/EB priedas iš dalies keičiamas pagal šios direktyvos II priedą.

3 straipsnis

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įsigalioję iki 2008 m. vasario 15 d. įgyvendina šią direktyvą siekiant, kad:

a) šios direktyvos reikalavimus atitinkančiais maisto produktais būtų leista prekiauti ir juos naudoti iki 2008 m. vasario 15 d.;

b) šios direktyvos reikalavimų neatitinkančiais produktais būtų uždrausta prekiauti ir juos naudoti iki 2008 m. rugpjūčio 15 d.

Šios direktyvos reikalavimų neatitinkantys produktai, pateikti į rinką arba paženklinti iki 2008 m. rugpjūčio 15 d., gali būti parduodami, kol baigsis jų atsargos.

Valstybės narės nedelsdamos pateikia Komisijai tokių įstatymų ir kitų teisės aktų tekstus bei jų ir šios direktyvos atitikties lentelę.

2. Valstybės narės, priimdamos 1 dalyje nurodytus įstatymus ir kitus teisės aktus, daro juose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Tokios nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

4 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną o jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

5 straipsnis

Ši direktyva yra skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre, 2006 m. liepos 5 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

J. BORRELL FONTELLES

Tarybos vardu

Pirmininkė

P. LEHTOMÄKI

⁽¹⁾ OL L 186, 1989 6 30, p. 27. Direktyva su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1882/2003.

⁽²⁾ OL L 183, 2002 7 12, p. 51.

⁽³⁾ OL L 91, 1999 4 7, p. 29. Direktyva su pakeitimais, padarytais 2003 m. Stojimo aktu.

I PRIEDAS

Direktyvos 95/2/EB priedai iš dalies keičiami taip:

1) I priedas iš dalies keičiamas taip:

a) įvadinėje pastaboje įrašoma tokia pastaba:

„4. Medžiagų, kurių numeriai yra E 400, E 401, E 402, E 403, E 404, E 406, E 407, E 407a, E 410, E 412, E 413, E 414, E 415, E 417, E 418 ir E 440, negalima naudoti želatinizuotuose mažuose indeliuose, šioje direktyvoje apibrėžtuose kaip kietos konsistencijos konditerijos produktas, esantis pusiau standžiuose mažuose indeliuose arba mažose kapsulėse, skirtose nuryti vienu kartu, indelį arba kapsulę spaudžiant, kad konditerijos produktas patektų į burną.“;

b) lentelėje įterpiama ši eilutė:

„E 462	Etilceliuliozė“;
--------	------------------

2) II priedas iš dalies keičiamas taip:

a) eilutė „brandinti sūriai“ pakeičiama taip:

Nokinti sūriai	<i>quantum satis</i>	E 170 Kalcio karbonatas E 504 Magnio karbonatai E 509 Kalcio chloridas E 575 Glukono-delta-laktonas
	<i>quantum satis</i> (tik rauginto pieno sūriams;	E 500ii Natrio rūgštusis karbonatas

b) eilutėje „*Pain courant français*“ po žodžių „*Pain courant français*“ įterpiami šie žodžiai: „*Friss búzakenyér, fehér és félbarna kenyerek*“;

c) eilutėje „*Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras*“ po žodžių „*Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras*“ įrašomi tokie žodžiai: „*Libamáj, libamáj egészben, libamáj tömbben*“;

3) III priedas iš dalies keičiamas taip:

a) A dalis iš dalies keičiama taip:

i) lentelėje „Sorbatai, benzoatai ir p-hidroksibenzoatai“ išbraukiamos eilutės „E 216 Propil-p-hidroksibenzoatas“ ir „E 217 Natrio propilo-p-hidroksibenzoatas“;

ii) maisto produktų lentelė iš dalies keičiama taip:

— išbraukiamos šios eilutės:

„Virtos krevetės				2 000		
Virtos vėžių uodegos ir virti mari- nuoti moliuskai pakuotėje	2 000					
Skysti dietinio maisto papildai						2 000“;

— Įrašomos šios eilutės:

„Virti vėžiagyviai ir moliuskai		1 000		2 000		
Skysti maisto papildai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB (*)				2 000		

(*) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/46/EB (OL L 183, 2002 7 12, p. 51).“;

— Žodžiai „Specialios medicininės paskirties dietinio maisto produktai“ pakeičiami žodžiais „Specialios medicininės paskirties dietiniai maisto produktai“, kaip apibrėžta Direktyvoje 1999/21/EB (*)

(*) Komisijos direktyva 1999/21/EB (OL L 91, 1999 4 7, p. 29).“;

b) B dalyje maisto produktų lentelė iš dalies keičiama taip:

— eilutė „vėžiagyviai ir galvakojai“ pakeičiama taip:

„Vėžiagyviai ir galvakojai:	
— švieži, sušaldyti ir stipriai užšaldyti	150 ⁽¹⁾
— <i>Penaeidae</i> , <i>Solenoceridae</i> , <i>Aristaeidae</i> šeimos vėžiagyviai:	
— iki 80 vienetų	150 ⁽¹⁾
— 80–120 vienetų	200 ⁽¹⁾
— daugiau kaip 120 vienetų	300 ⁽¹⁾
Vėžiagyviai ir galvakojai	
— virti	50 ⁽¹⁾
— <i>Penaeidae</i> , <i>Solenoceridae</i> , <i>Aristaeidae</i> šeimos virti vėžiagyviai:	
— iki 80 vienetų	135 ⁽¹⁾
— 80–120 vienetų	180 ⁽¹⁾
— daugiau kaip 120 vienetų	270 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Valgomosiose dalyse.“;

— įrašas „Krakmolai (išskyrus krakmolus, skirtus nujunkymo nuo krūties maisto produktams, papildomiems mišiniams ir kūdikių mišiniams)“ pakeičiamas įrašu „Krakmolai (išskyrus krakmolus, esančius kūdikių mišiniuose, papildomuose mišiniuose, perdirbtuose produktuose iš javų ir kūdikių maiste)“;

— įrašomos šios eilutės:

„ <i>Salsicha fresca</i> “	450
Valgomosios vynuogės	10
Švieži ličiai	10 (nustatyta valgomosioms dalims)“;

c) C dalyje E 249, E 250, E 251 bei E 252 skirta lentelė pakeičiama taip:

„E numeris	Pavadinimas	Maisto produktas	Didžiausias kiekis, kurį galima įdėti gamybos metu (išreikštas NaNO ₂)	Didžiausias liekamas kiekis (išreikštas NaNO ₂)
E 249	Kalio nitritas (°)	Mėsos produktai	150 mg/kg	
E 250	Natrio nitritas (°)	Sterilizuoti mėsos produktai (Fo > 3,00) (°)	100 mg/kg	
		Tradiciniu būdu mirkant sūryme gaminami mėsos produktai (1): <i>Wiltshire bacon</i> (1.1); <i>Entremeada, entrecosto, chispe, orel-heira e cabeça (salgados), toucinho fumado</i> (1.2); ir panašūs produktai		175 mg/kg
		<i>Wiltshire ham</i> (1.1); ir panašūs produktai		100 mg/kg
		<i>Rohschinken, nassgepökelt</i> (1.6); ir panašūs produktai		50 mg/kg
		<i>Cured tongue</i> (1.3)		
		Tradiciniu būdu sausai sūdomi mėsos produktai (2): <i>Dry cured bacon</i> (2.1); ir panašūs produktai		175 mg/kg
		<i>Dry cured ham</i> (2.1); <i>Jamón curado, paleta curada, lomo embuchado y cecina</i> (2.2); <i>Presunto, presunto da pá and paio do lombo</i> (2.3); ir panašūs produktai		100 mg/kg
		<i>Rohschinken, trocken-/nassgepökelt</i> (2.5); ir panašūs produktai		50 mg/kg
		Kiti tradiciniu būdu sūdomi mėsos produktai (3): <i>Vysočina</i> <i>Selský salám</i> <i>Turistický trvanlivý salám</i> <i>Poličan</i> <i>Herkules</i> <i>Lovecký salám</i> <i>Dunajská klobása</i> <i>Paprikáš</i> (3.5); ir panašūs produktai	180 mg/kg	
		<i>Rohschinken, trocken-/nassgepökelt</i> (3.1); ir panašūs produktai <i>Jellied veal and brisket</i> (3.2)		50 mg/kg

E numeris	Pavadinimas	Maisto produktas	Didžiausias kiekis, kurį galima įdėti gamybos metu (išreikštas NaNO ₂)	Didžiausias liekamas kiekis (išreikštas NaNO ₂)
E 251 E 252	Natrio nitratas (²) Kalio nitratas (²)	Terminškai neapdoroti mėsos produktai	150 mg/kg	
		Tradiciniu būdu mirkant sūryme sūdomi mėsos produktai (1): <i>Kylmäsavustettu poronliha/Kallrökt renkött</i> (1.4); Wiltshire bacon ir Wiltshire ham (1.1); Entrecoteada, entrecosto, chispe, orelheira e cabeça (salgados), tucinho fumado (1,2); Rohschinken, nassgepökelt (1,6); ir panašūs produktai Bacon, Filet de bacon (1.5); ir panašūs produktai Cured tongue (1.3) Tradiciniu būdu sausai sūdomi mėsos produktai (2): Dry cured bacon ir Dry cured ham (2.1); Jamón curado, paleta curada, lomo embuchado y cecina (2.2); Presunto, presunto da pá and paio do lombo (2.3); Rohschinken, trockengepökelt (2.5); ir panašūs produktai Jambon sec, jambon sel sec et autres pièces mûrées séchées similaires (2.4)	300 mg/kg	250 mg/kg 250 mg/kg (nededant E 249 arba E 250) 10 mg/kg 250 mg/kg 250 mg/kg (nededant E 249 arba E 250)
		Kiti tradiciniu būdu sūdomi mėsos produktai (3): Rohwürste (Salami ir Kantwurst) (3.3); Rohschinken, trocken-/nassgepökelt (3.1); ir panašūs produktai Salchichón y chorizo tradicionales de larga curación (3.4); Saucissons secs (3.6); ir panašūs produktai Jellied veal and brisket (3.2);	300 mg/kg (nededant E 249 arba E 250) 250 mg/kg 250 mg/kg (nededant E 249 arba E 250) 10 mg/kg	

E numeris	Pavadinimas	Maisto produktas	Didžiausias kiekis, kurį galima įdėti gamybos metu (išreikštas NaNO ₂)	Didžiausias liekamasis kiekis (išreikštas NaNO ₂)
		Kieti, puskiečiai ir pusminkščiai sūriai	150 mg/kg sūriui gaminti skirtame piene arba lygiavertis kiekis, jeigu jis dedamas pašalinus išrūgas ir pridėjus vandens	
		Sūrio pakaitalai iš pieno produktų		
		Marinuotos silkės ir šprotai	500 mg/kg	

- (*) Kai etiketėje nurodoma „vartojamas maistui“, nitratas gali būti parduodamas tik mišinyje su druska ar jos pakaitalais.
- (†) Fo-3 vertė lygi 3 min. kaitinimui 121 °C temperatūroje (1 mlrd. bakterijų sporų kiekvienoje iš 1 000 skardinių sumažinimas iki vienos sporos 1 000 skardinių).
- (‡) Nitratai gali būti kai kuriuose termiškai apdorotuose mėsos produktuose, kuriuose jie atsiranda mažai rūgšties turinčioje terpėje nitratams natūraliai virtus nitratais.
- 1 Mėsos produktai merkami į sūrį, kurio sudėtyje yra nitrų ir (arba) nitrų, druskos ir kitų komponentų. Mėsos produktai gali būti toliau apdorojami, pvz., rūkomi.
 - 1.1 Į mėsą išvirkščiamą sūrio tirpalo, vėliau ji jame mirkoma 3–10 dienų. Sūrio tirpale taip pat yra mikrobiologinių raugo kultūrų.
 - 1.2 Mėsa mirkoma sūryje 3–5 dienas. Produktas nėra termiškai apdorojamas ir turi aukštą vandens aktyvumo lygį.
 - 1.3 Mėsa mirkoma sūryje bent 4 dienas ir apverdama.
 - 1.4 Į mėsą išvirkščiamą sūrio tirpalo, vėliau ji jame mirkoma. Sūdymo laikas yra 14–21 diena, vėliau 4–5 savaites ji brandinama šaltai rūkant.
 - 1.5 Mėsa mirkoma 4–5 dienas 5–7 °C temperatūroje, brandinama paprastai 24–40 valandų 22 °C temperatūroje, gali būti rūkoma 24 valandas 20–25 °C temperatūroje ir laikoma 3–6 savaites 12–14 °C temperatūroje.
 - 1.6 Sūdymo laikas, atsižvelgiant į mėsos gabalų formą ir svorį, trunka apie 2 dienas/kg, vėliau stabilizuojama (brandinama).
 - 2 Sauso sūdymo metu mėsos paviršius įtrinamas sūdymo mišiniu, kurio sudėtyje yra nitrų ir (arba) nitrų, druskos ir kitų komponentų, vėliau stabilizuojama (brandinama). Mėsos produktai gali būti toliau apdorojami, pvz., rūkomi.
 - 2.1 Po sauso sūdymo mėsa brandinama bent 4 dienas.
 - 2.2 Mėsa sausai sūdoma, po to bent 10 dienų stabilizuojama ir brandinama ilgiau nei 45 dienas.
 - 2.3 10–15 dienų mėsa sausai sūdoma, vėliau 30–45 dienas stabilizuojama ir bent 2 mėnesius brandinama.
 - 2.4 3 dienas + 1 diena/kg mėsa sausai sūdoma, vėliau 1 savaitę trunka laikotarpis po sūdymo ir 45 dienas–18 mėnesių trunka brandinimo (nokinimo) laikotarpis.
 - 2.5 Sūdymo laikas, atsižvelgiant į mėsos gabalų formą ir svorį, trunka apie 10–14 dienų/kg, vėliau stabilizuojama (brandinama).
 - 3 Kartu naudojami sūdymo mirkant sūryje ir sauso sūdymo būdai arba kai sudėtiname produkte yra nitrų ir (arba) nitrų, arba kai sūrio tirpalo išvirkščiamą į produktą prieš jį verdant. Produktai gali būti toliau apdorojami, pvz., rūkomi.
 - 3.1 Kartu naudojami sauso sūdymo ir sūdymo mirkant sūryje būdai (neišvirkščiant sūrio tirpalo). Sūdymo laikas, atsižvelgiant į mėsos gabalų formą ir svorį, trunka apie 14–35 dienas/kg, vėliau stabilizuojama (brandinama).
 - 3.2 Į mėsą išvirkščiamą sūrio tirpalo, vėliau praėjus ne mažiau kaip 2 dienoms, mėsa verdamas vandenyje iki 3 valandų.
 - 3.3 Produktas brandinamas ne trumpiau kaip 4 savaites, o vandens ir baltymų santykis yra mažesnis kaip 1,7.
 - 3.4 Bent 30 dienų brandinimo laikotarpis.
 - 3.5 Džiovinamas produktas verdamas iki 70 °C temperatūroje, vėliau 8–12 dienų džiovinamas ir rūkomas. Fermentuotam produktui taikomas 14–30 dienų trijų etapų fermentavimo procesas, vėliau jis rūkomas.
 - 3.6 Nevirta, fermentuota, džiovinta dešra be nitrų priedų. Produktas fermentuojamas 18–22 °C ar žemesnėje (10–12 °C) temperatūroje, o vėliau brandinamas (nokinamas) mažiausiai 3 savaites. Produkto vandens ir baltymų santykis yra mažesnis kaip 1,7“;

d) D dalis iš dalies keičiama taip:

i) pastaba pakeičiama taip: „Lentelėje simbolis * nurodo proporcingumo taisyklę: jei naudojami galatų, tret-butilhidrochinono (TBHQ), butilinto hidroksianizolo (BHA) ir butilinto hidroksitolueno (BHT) mišiniai, būtina proporcingai sumažinti atskirus kiekius.“;

ii) E 310–E 320 ir E 310–E 321 įrašai pakeičiami taip:

„E 310	Propilgalatas	Riebalai ir aliejai vartojami termiškai apdorotų maisto produktų gamybai	200* (galatai, TBHQ ir BHA, atskirai ar mišiniuose)
E 311	Oktilgalatas	Kepimui skirtas aliejus ir riebalai, išskyrus alyvų išspaudų aliejų	100* (BHT)
E 312	Dodecilgalatas		
E 319	Tret-butilhidrochinonas (TBHQ)	Kiauliniai taukai; žuvų taukai; jaučių, naminių paukščių ir avių riebalai	abu išreikšti pagal produkto riebalų kiekį
E 320	Butilintas hidroksianizolas (BHA)	Pyrago mišiniai Užkandžiai iš javų Pieno milteliai, naudojami prekybos automatuose	200 (galatai, TBHQ ir BHA, atskirai ar mišiniuose)
E 321	Butilintas hidroksitoluenas (BHT)	Sausos sriubos ir sultiniai Padažai Džiovinta mėsa Perdirbti riešutai Apvirti javų produktai	išreikšti pagal produkto riebalų kiekį
		Pagardai ir uždarai	200 (galatai ir BHA, atskirai ar mišiniuose) išreikšti pagal produkto riebalų kiekį
		Džiovintos bulvės	25 (galatai, TBHQ ir BHA, atskirai ar mišiniuose)
		Kramtomoji guma Maisto papildai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB	400 (galatai, TBHQ, BHT ir BHA, atskirai ar mišiniuose)
		Eteriniai aliejai	1 000 (galatai, TBHQ ir BHA, atskirai ar mišiniuose)
		Aromatinės medžiagos, išskyrus eterinius aliejus	100* (galatai atskirai ar mišiniuose) arba 200* (TBHQ ir BHA, atskirai ar mišiniuose)“;

iii) įrašoma ši eilutė:

„E 586	4-heksilrezorcinolis	Švieži, sušaldyti ir stipriai užšaldyti vėžiagyviai	2 mg/kg kaip likutis vėžiagyvių mėsoje“;
--------	----------------------	---	--

4) IV priedas iš dalies keičiamas taip:

a) E 385 eilutė pakeičiama taip:

„E 385	Kalcio dinatrio diamino tetraacetatas (Kalcio dinatrio EDTA)	Emulsinti padažai	75 mg/kg
		Skardinėse ir stiklainiuose konservuoti ankštiniai, pupos, grybai ir artišokai	250 mg/kg
		Skardinėse ir stiklainiuose konservuoti vėžiagyviai ir moliuskai	75 mg/kg
		Skardinėse ir stiklainiuose konservuotos žuvys	75 mg/kg
		Tepieji riebalai, kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 2991/94 (*) B ir C prieduose, riebalų kiekiui esant 41 % ar mažiau	100 mg/kg
		Sušaldyti ir stipriai užšaldyti vėžiagyviai	75 mg/kg
		<i>Libamáj, egészben és tömbben</i>	250 mg/kg

(*) OL L 316, 1994 12 9, p. 2.“;

b) po E 967 eilutės įterpiama tokia eilutė:

„E 968	Eritritolis	Maisto produktai apskritai (išskyrus gėrimus ir maisto produktus, nurodytus 2 straipsnio 3 dalyje)	<i>quantum satis</i>
		Sušaldytos ir stipriai užšaldytos neperdirbtos žuvys, vėžiagyviai, moliuskai ir galvakojai moliuskai	<i>quantum satis</i>
		Spiritiniai gėrimai	<i>quantum satis</i>
			Kitiems tikslams, išskyrus saldinimą“;

c) įrašoma ši eilutė:

„E 426	Sojos pupelių hemice-liuliozė	Mažmeninei prekybai skirti pieno gėrimai	5 g/l
		Maisto papildai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB	1,5 g/l
		Emulsinti padažai	30 g/l
		Mažmeninei prekybai skirti smulkūs fasuoti kepiniai	10 g/kg
		Mažmeninei prekybai skirti fasuoti paruošti rytietiški makaronai	10 g/kg
		Mažmeninei prekybai skirti fasuoti paruošti ryžiai	10 g/kg

		Mažmeninei prekybai skirti fasuoti perdirbti bulvių ir ryžių produktai (įskaitant sušaldytus, greitai užšaldytus, atšaldytus ir džiovintus perdirbtus produktus)	10 g/kg
		Dehidratuoti, koncentruoti, sušaldyti ir greitai užšaldyti kiaušinių produktai	10 g/kg
		Konditerijos gaminiai iš drebučių, išskyrus želė mažuose indeliuose	10 g/kg“;

- d) E 468 eilutėje žodžiai „dietinio maisto papildai kietu pavidalu“ pakeičiami žodžiais „Maisto papildai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB, tiekiami kietu pavidalu“;
- e) E 338–E 452 eilutėje žodžiai „Dietiniai papildai“ pakeičiami žodžiais „Maisto papildai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB“;
- f) E 405 eilutėje, E 416 eilutėje, E 432–E 436 eilutėje, E 473 eilutėje, E 474 eilutėje, E 475 eilutėje, E 491–E 495 eilutėje, E 551–E 559 eilutėje ir E 901–E 904 eilutėje žodžiai „Dietinio maisto papildai“ pakeičiami žodžiais „Maisto papildai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB“;
- g) E 1201 ir E 1202 eilutėje žodžiai „Dietiniai maisto papildai tabletėmis ir glaistytomis tabletėmis“ pakeičiami žodžiais „Maisto papildai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB, tabletėmis ir glaistytomis tabletėmis“;
- h) E 405 eilutėje, E 432–E 436 eilutėje, E 473 ir E 474 eilutėje, E 475 eilutėje, E 477 eilutėje, E 481 ir E 482 eilutėje, E 491–E 495 eilutėje žodžiai „Specialiosios medicininės paskirties dietinio maisto produktai“ pakeičiami žodžiais „Specialiosios medicininės paskirties dietinio maisto produktai, kaip apibrėžta Direktyvoje 1999/21/EB“;
- i) E 1505–E 1520 eilutė pakeičiama taip:

„E 1505	Trietilcitratas	Aromatinės medžiagos	3 g/kg iš visų šaltinių, esančių maisto produktuose, kurie vartojami arba atgaminami pagal gamintojo nurodymus; atskirai arba mišinyje. Gėrimuose, išskyrus grietinėlės likerius, didžiausias E 1520 kiekis yra 1 g/l.“;
E 1517	Glicerilio diacetatas (diacetinas)		
E 1518	Glicerilio triacetatas (triacetinas)		
E 1520	Propan-1,2-diolis (propileno glikolis)		

- j) įrašomos šios eilutės:

„E 1204	Pululanas	Maisto papildai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB, kapsulėmis ir tabletėmis	<i>quantum satis</i>
		Juostelės formos burnos kvapo gaivinamosios pastilės	<i>quantum satis</i>
E 1452	Krakmolo aliuminio oktenilsukcinatas	Vitaminų preparatai, naudojami maisto papilduose, kaip apibrėžta Direktyvoje 2002/46/EB	35 g/kg maisto papilde“;

5) V priedas iš dalies keičiamas taip:

a) po E 967 eilutės įterpiama tokia eilutė:

„E 968	Eritritolis“;	
--------	---------------	--

b) po E 466 eilutės įterpiama tokia eilutė:

„E 462	Etilceliuliozė“;	
--------	------------------	--

c) E 551 ir E 552 eilutės trečioje skiltyje įrašomas toks sakiny:

„E 551, esančio titano dioksido (E 171) ir geležies oksiduose bei hidroksiduose E 172 (didžiausias santykinis kiekis sudaro 90 % viso pigmento).“;

6) VI priedas iš dalies keičiamas taip:

a) pirmos, antros ir trečios pastraipos įvadinėje pastaboje žodžiai „nujunkymo nuo krūties maisto produktai“ pakeičiami žodžiais „perdirbti grūdiniai maisto produktai ir maistas kūdikiams“;

b) 3 dalies antraštėje ir E 170-E 526 eilutėje, E 500, E 501 ir E 503 eilutėje, E 338 eilutėje, E 410-E 440 eilutėje, E 1404-E 1450 ir E 1451 eilutėje žodžiai „nujunkymo nuo krūties maisto produktai“ pakeičiami žodžiais „perdirbti grūdiniai maisto produktai ir maistas kūdikiams“;

c) 4 dalyje po E 472c eilutės įterpiama ši eilutė:

„E 473	Riebalų rūgščių sacharozės esteriai	120 mg/l	Produktai, kurių sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, peptidų ir amino rūgščių“.
--------	-------------------------------------	----------	--

II PRIEDAS

Direktyvos 94/35/EB priedas iš dalies keičiamas taip:

- 1) E 420-E 967 eilutės pirmoje skiltyje įrašomas numeris „E 968“.
 - 2) E 420-E 967 eilutės antroje skiltyje įrašomas žodis „eritritolis“.
-

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2006/54/EB

2006 m. liepos 5 d.

dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 141 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽²⁾,

kadangi:

(1) 1976 m. vasario 9 d. Tarybos direktyva 76/207/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo taikymo įsidarbinimo, profesinio mokymo, paaukštinimo ir darbo sąlygų ⁽³⁾ ir 1986 m. liepos 24 d. Tarybos direktyva 86/378/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo įgyvendinimo profesinėse socialinės apsaugos sistemose ⁽⁴⁾ buvo žymiai pakeistos ⁽⁵⁾. 1975 m. vasario 10 d. Tarybos direktyvoje 75/117/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų vienodo vyrų ir moterų darbo užmokesčio principo taikymui, suderinimo ⁽⁶⁾ ir 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyvoje 97/80/EB dėl įrodinėjimo pareigos diskriminacijos dėl lyties bylose ⁽⁷⁾ taip pat yra nuostatos, skirtos vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principo įgyvendinimui. Kadangi šias direktyvas reikia keisti dar kartą, reikėtų, kad jos būtų išdėstytos nauja redakcija siekiant aiškumo ir norint sujungti pagrindines šios srities nuostatas ir tam tikrus Europos Bendrijų Teisingumo Teismo (toliau – Teisingumo Teismas) praktikos atvejus į vieną tekstą.

⁽¹⁾ OL C 157, 2005 6 28, p. 83.

⁽²⁾ 2005 m. liepos 6 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 2006 m. kovo 10 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 126 E, 2006 5 30, p. 33) ir 2006 m. birželio 1 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽³⁾ OL L 39, 1976 2 14, p. 40. Direktyva su pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/73/EB (OL L 269, 2002 10 5, p. 15).

⁽⁴⁾ OL L 225, 1986 8 12, p. 40. Direktyva su pakeitimais, padarytais Direktyva 96/97/EB (OL L 46, 1997 2 17, p. 20).

⁽⁵⁾ Žr. I priedo A dalį.

⁽⁶⁾ OL L 45, 1975 2 19, p. 19.

⁽⁷⁾ OL L 14, 1998 1 20, p. 6. Direktyva su pakeitimais, padarytais Direktyva 98/52/EB (OL L 205, 1998 7 22, p. 66).

(2) Moterų ir vyrų lygybė yra pagrindinis Bendrijos teisės principas pagal Sutarties 2 straipsnį ir 3 straipsnio 2 dalį ir Teisingumo Teismo teisminę praktiką. Šios Sutarties nuostatos skelbia, kad moterų ir vyrų lygybė yra Bendrijos „uždavinys“ ir „tikslas“ ir numato pozityvų įpareigojimą skatinti moterų ir vyrų lygybę visose jos veiklos srityse.

(3) Teisingumo Teismas nusprendė, kad vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principo taikymo sritis negali apsiriboti diskriminacijos dėl vienos ar kitos lyties draudimu. Atsižvelgiant į jo tikslą ir teisių, kurias jis gina, pobūdį, jis taip pat taikomas diskriminacijai dėl asmens lyties pakeitimo.

(4) Sutarties 141 straipsnio 3 dalis yra konkretus teisinis pagrindas, kuriuo remiantis gali būti patvirtinamos Bendrijos priemonės, skirtos užtikrinti lygių galimybių bei vienodo požiūrio principo taikymą užimtumo ir profesinės veiklos srityje, įskaitant vienodo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principą.

(5) Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 ir 23 straipsniuose taip pat draudžiama diskriminacija dėl lyties ir puoselėjama teisė į vienodą požiūrį į moteris ir vyrus visose srityse, įskaitant užimtumą, darbą ir užmokesčių.

(6) Priekabiavimas ir seksualinis priekabiavimas prieštarauja vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principui, todėl šioje direktyvoje laikoma, kad tai yra diskriminacija dėl lyties. Tokios diskriminacijos formos pasitaiko ne tik darbe, bet ir siekiant įsidarbinti, įgyti profesinį išsilavinimą ar būti paaukštintam pareigose. Todėl tokios diskriminacijos formos turėtų būti draudžiamos ir joms taikomos efektyvios, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.

(7) Atsižvelgiant į tai, darbdaviai ir asmenys, atsakingi už profesinį mokymą, turėtų būti skatinami pagal nacionalinę teisę ir praktiką imtis priemonių prieš visas diskriminacijos dėl lyties formas, ypač prevencinių priemonių, nukreiptų prieš priekabiavimą ir seksualinį priekabiavimą darbe, siekiant įsidarbinti, įgyti profesinį parengimą ar būti paaukštintam pareigose.

(8) Vienodo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas, nustatytas Sutarties 141 straipsnyje ir nuosekliai patvirtintas Teisingumo Teismo teisminėje praktikoje, yra svarbus vienodo požiūrio į moteris ir vyrus aspektas ir neatsiejama *acquis communautaire* dalis, įskaitant

- Teisingumo Teismo praktiką dėl diskriminacijos dėl lyties. Todėl tikslinga numatyti tolesnes galimybes jo įgyvendinimui.
- (9) Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, norint nustatyti, ar darbuotojai atlieka vienodą arba vienodos vertės darbą, reikėtų nustatyti, ar gali būti laikoma, kad tie darbuotojai yra panašioje situacijoje, atsižvelgiant į įvairius veiksnius, įskaitant darbo pobūdį ir apmokymų bei darbo sąlygas.
- (10) Teisingumo Teismas nustatė, kad esant tam tikroms aplinkybėms vienodo užmokesčio principas galioja ne vien tik tose situacijose, kai moterys ir vyrai dirba tam pačiam darbdaviui.
- (11) Valstybės narės, bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais, turėtų toliau spręsti besitęsiančią darbo užmokesčio skirtumų dėl lyties bei žymios darbo rinkos lyčių segregacijos problemą priimdamos įvairias priemones, pavyzdžiui priemones dėl lankstaus darbo laiko, kad moterys ir vyrai galėtų geriau derinti pareigas šeimoje ir darbe. Jos taip pat galėtų apimti tinkamas priemones dėl tėvystės atostogų, kurias galėtų imti bet kuris iš tėvų, o taip pat nuostatas dėl priemonių ir priimtinių vaikų priežiūros įstaigų bei kitų išlaikytinių priežiūros.
- (12) Turėtų būti patvirtinamos konkrečios priemonės, skirtos užtikrinti vienodo požiūrio principo įgyvendinimą profesinių socialinės apsaugos sistemų srityje ir aiškiau apibrėžti jo taikymo sritį.
- (13) Teisingumo Teismo 1990 m. gegužės 17 d. sprendime, priimtame byloje C-262/88 ⁽¹⁾, pripažinta, kad visos profesinės pensijos formos yra užmokesčio elementas, kaip apibrėžta Sutarties 141 straipsnyje.
- (14) Nors užmokesčio sąvoka pagal Sutarties 141 straipsnį neapima socialinės apsaugos išmokų, dabar yra aiškiai nustatyta, kad valstybės tarnautojų pensijų sistema patenka į vienodo užmokesčio principo taikymo sritį, jei pagal sistemą mokamos išmokos yra mokamos darbuotojui dėl jo darbinio santykių su viešojo sektoriaus darbdaviu, nepaisant to, kad tokia sistema sudaro bendros įstatymų nustatytos socialinės apsaugos sistemos dalį. Remiantis Teisingumo Teismo sprendimais bylose C-7/93 ⁽²⁾ ir C-351/00 ⁽³⁾, ši sąlyga bus tenkinama, jei pensijų sistema bus susijusi su tam tikra darbuotojų kategorija, pagal ją mokamos išmokos tiesiogiai priklausys nuo tarnybos laikotarpio, o jų dydis bus apskaičiuojamas pagal valstybės tarnautojo paskutinį atlyginimą. Todėl, siekiant aiškumo, tikslinga numatyti konkrečią nuostatą.
- (15) Teisingumo Teismas patvirtino, kad nors moteriškos ir vyriškos lyties darbuotojų pagal nustatyto dydžio išmokų pensijų sistemą mokamoms įmokoms yra taikomas Sutarties 141 straipsnis, nevienodos darbdavių įmokos, kurios yra mokamos pagal finansuojamų nustatyto dydžio išmokų sistemas ir kurios priklauso nuo aktuarinių veiksnų, besiskiriančių pagal lytį, neturi būti vertinamos pagal tą pačią nuostatą.
- (16) Pavyzdžiui, pensijų fondų atveju tam tikri elementai, pavyzdžiui dalies periodinės pensijos pavertimas kapitaline suma, teisių į pensiją perkėlimas, išlaikytiniam mokama reversinė pensija mainais už atsisakymą gauti dalį pensijos ar sumažintą pensiją, jei darbuotojas nusprendžia į pensiją išeiti anksčiau laiko, gali būti nevienodi, jei sumos yra nelygios todėl, kad naudojami aktuariniai veiksniai, kurie skyrėsi priklausomai nuo lyties tuo metu, kai fondas yra finansuojamas.
- (17) Nustatyta, kad socialinės išmokos pagal profesines socialinės apsaugos sistemas nelaikomos atlyginimu, kai jos yra priskirtinos įdarbinimo laikotarpiui iki 1990 m. gegužės 17 d., išskyrus atvejus, kai jos mokamos darbuotojams arba jų teisių turėtojams, kurie iki tos dienos pateikia ieškinį arba pareiškia lygiavertį reikalavimą pagal taikomą nacionalinę teisę. Todėl reikia atitinkamai riboti vienodo požiūrio principo įgyvendinimą.
- (18) Teisingumo Teismas nuosekliai tvirtino, kad Barberio protokolas ⁽⁴⁾ nedaro įtakos teisei prisijungti prie profesinio pensijų fondo ir kad sprendimo byloje C-262/88 galiojimo laiko apribojimai netaikomi teisei prisijungti prie profesinio pensijų fondo. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad nacionalinės taisyklės dėl laikotarpio, per kurį galima imtis veiksmų pagal nacionalinę teisę, gali būti taikomos darbuotojams, kurie gina savo teisę prisijungti prie profesinio pensijų fondo, jei jos nėra mažiau palankios tokio tipo veiksmams nei panašioms nacionalinio pobūdžio veiksmams ir jei dėl to naudojimas Bendrijos teise suteiktomis teisėmis netampa praktiškai neįmanomas. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad tai, jog darbuotojas gali atgaline data prisijungti prie profesinio pensijų fondo, nereiškia, kad jis gali nemokėti įnašo už atitinkamą narystės laikotarpį.
- (19) Siekiant taikyti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą užimtumo ir profesinės veiklos srityje, būtina užtikrinti vienodas įsidarbinimo ir įsidarbinimą lemiančio profesinio mokymo galimybes. Todėl visos šio principo išimtys turėtų būti ribojamos ta profesine veikla, kurioje dėl jos pobūdžio arba dėl aplinkybių, kuriomis ji atliekama, būtina įdarbinti konkrečios lyties asmenį, jeigu tikslas, kurio siekiama, yra teisėtas ir atitinka proporcingumo principą.

⁽¹⁾ Byla C-262/88: *Barber prieš Guardian Royal Exchange Assurance Group* (1990 Rink., p. I-1889).

⁽²⁾ Byla C-7/93: *Bestuur van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds prieš G. A. Beune* (1994 Rink., p. I-4471).

⁽³⁾ Byla C-351/00: *Pirkko Niemi* (2002 Rink., p. I-7007).

⁽⁴⁾ 17 protokolais dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 141 straipsnio (1992 m.).

- (20) Ši direktyva nepažeidžia asociacijų laisvės, įskaitant teisę įkurti profesinę sąjungą su kitais ir įstoti į profesines sąjungas ginti savo interesus. Sutarties 141 straipsnio 4 dalyje apibrėžtos priemonės gali apimti narystę organizacijose ar sąjungose, kurių pagrindinis tikslas yra praktikoje skatinti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą, ar šių organizacijų ar sąjungų veiklos tęsimą.
- (21) Draudimas diskriminuoti neturėtų valstybėms narėms kliudyti toliau taikyti arba nustatyti priemones, skirtas išvengti vienos lyties asmenų grupės patiriamų nepalankių sąlygų ar jas kompensuoti. Tokios priemonės leidžia kurti vienos lyties asmenų organizacijas, kurių pagrindinis tikslas yra remti tų asmenų specialius poreikius bei skatinti moterų ir vyrų lygybę.
- (22) Pagal Sutarties 141 straipsnio 4 dalį, siekiant užtikrinti visišką moterų ir vyrų lygybę per visą darbingą amžių, vienodo požiūrio principas nekliaudo valstybėms narėms ir toliau laikytis arba imtis priemonių, numatančių konkrečias lengvatas, padedančias nepakankamai atstovaujamai lyčiai verstis profesine veikla arba šalinančias ar kompensuojančias nepalankias profesinės veiklos sąlygas. Atsižvelgiant į dabartinę situaciją ir į Amsterdamo sutarties 28 deklaraciją, valstybės narės pirmiausia turėtų siekti pagerinti moterų situaciją per visą darbingą jų amžių.
- (23) Iš Teisingumo Teismo teisminės praktikos aišku, kad nepalankus požiūris į moterį dėl jos nėštumo arba motinystės yra tiesioginė diskriminacija dėl lyties. Todėl ši direktyva turėtų būti aiškiai taikoma tokiam požiūriui.
- (24) Kalbant apie vienodo požiūrio principą, Teisingumo Teismas nuolat pripažindavo, kad yra teisėta saugoti moters biologinę būklę nėštumo ir motinystės metu bei priimti motinystės saugos priemones siekiant tikros lygybės. Todėl ši direktyva neturėtų nepažeisti 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvos 92/85/EEB dėl priemonių, skirtų užtikrinti geresnę nėščių ir neseniai pagimdžiusių arba maitinančių krūtimi darbuotojų saugą ir sveikatą⁽¹⁾. Ši direktyva taip pat neturėtų nepažeisti 1996 m. birželio 3 d. Tarybos direktyvos 96/34/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl tėvystės atostogų, sudaryto tarp UNICE, CEEP ir ETUC⁽²⁾.
- (25) Siekiant aiškumo, taip pat tikslinga numatyti aiškią nuostatą, kuria būtų ginamos moterų, esančių nėštumo ir gimdymo atostogose, teisės darbo srityje, ir ypač teisė grįžti į buvusias arba lygiavertes pareigas, teisė nepatirti žalos dėl to, kad išėjo tokių atostogų ir teisė naudotis geresnėmis darbo sąlygomis, kurios jai būtų buvę suteiktos jai nedirbant.
- (26) Tarybos ir užimtumo ir socialinės politikos ministrų, posėdžiavusių Taryboje 2000 m. birželio 29 d., parengtoje Rezoliucijoje dėl moterų ir vyrų dalyvavimo lygiomis teisėmis šeimoje ir darbe⁽³⁾ valstybės narės buvo skatinamos nagrinėti jų atitinkamų teisės sistemų taikymo sritį dėl to, kad dirbantiems vyrams būtų suteikta asmeninė ir neperleidžiama teisė gauti tėvystės atostogas, išsaugant savo teises, susijusias su darbu.
- (27) Į panašius aspektus atsižvelgiama valstybėms narėms teikiant moterims ir vyrams asmeninę ir neperleidžiamą teisę į atostogas įsivaikinus. Pačios valstybės narės sprendžia, ar suteikti tokią teisę į tėvystės ir (arba) įvaikinimo atostogas, o taip pat nustato visas sąlygas, išskyrus atleidimą ir grįžimą į darbą, kuriems šie direktyva netaikoma.
- (28) Siekiant veiksmingai įgyvendinti vienodo požiūrio principą, būtina, kad valstybės narės įdiegtų atitinkamas procedūras.
- (29) Kad būtų veiksmingai įgyvendintas vienodo požiūrio principas, būtina numatyti atitinkamas teismines arba administracines procedūras, skirtas šioje direktyvoje numatytų išpareigojimų vykdymui užtikrinti.
- (30) Užtikrinant veiksmingą vienodo požiūrio principo įgyvendinimą, svarbus vaidmuo tenka taisyklių dėl įrodinėjimo pareigos priėmimui. Teisingumo Teismas nusprendė, kad dėl to reikėtų numatyti nuostatą, skirtą užtikrinti, kad *prima facie* diskriminacijos bylos atveju įrodinėjimo pareiga atitektų atsakovui, išskyrus procesinius veiksmus, kai faktinės aplinkybės turi ištirti teismas arba kita kompetentinga nacionalinė institucija. Tačiau reikia patikslinti, kad faktus, pagal kuriuos galima daryti prielaidą, jog buvo tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuojama, įvertina kompetentingos nacionalinės institucijos pagal nacionalinės teisės aktus ar praktiką. Be to, pačios valstybės narės turi įvesti bet kuriame procesinių veiksmų etape įrodymų taisykles, kurios yra palankesnės ieškovams.
- (31) Siekiant dar labiau padidinti šioje direktyvoje numatytą apsaugą, asociacijoms, organizacijoms ir kitiems juridiniams asmenims turėtų būti suteikta teisė nukentėjusiojo vardu arba jį remiant, kaip tai nustato valstybės narės, dalyvauti procesiniuose veiksmuose, nepažeidžiant nacionalinių proceso taisyklių, reglamentuojančių atstovavimą ir gynybą.
- (32) Atsižvelgiant į fundamentalų teisės į veiksmingą teisinę apsaugą pobūdį, tikslinga užtikrinti, kad darbuotojai ir toliau naudotųsi tokia apsauga net ir pasibaigus santykiams, dėl kurių inkriminuojamas vienodo požiūrio principo

⁽¹⁾ OL L 348, 1992 11 28, p. 1.

⁽²⁾ OL L 145, 1996 6 19, p. 4. Direktyva su pakeitimais, padarytais Direktyva 97/75/EB (OL L 10, 1998 1 16, p. 24).

⁽³⁾ OL C 218, 2000 7 31, p. 5.

pažeidimas. Tokia pati apsauga teikiama darbuotojui, ginančiam ar pateikiančiam įrodymus asmens, saugomo pagal šią direktyvą, vardu.

(33) Teisingumo Teismas aiškiai nustatė, kad, siekiant veiksmingumo, vienodo požiūrio principas reiškia, jog kompensacija už jo pažeidimą turi atitikti patirtą žalą. Todėl nėra tikslinga iš anksto nustatyti tokios kompensacijos dydžio aukščiausios ribos, išskyrus, kai darbdavys gali įrodyti, kad vienintelė pareiškėjo dėl diskriminacijos, kaip apibrėžta šioje direktyvoje, patiriama žala yra atsakymas nagrinėti jo prašymą priimti į darbą.

(34) Siekdamas pagerinti veiksmingą vienodo požiūrio principo įgyvendinimą, valstybės narės turėtų skatinti socialinių partnerių dialogą ir pagal nacionalinę praktiką – dialogą su nevyriausybinėmis organizacijomis.

(35) Valstybės narės turėtų numatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas, taikomas už įsipareigojimų pagal šią direktyvą pažeidimus.

(36) Kadangi šios direktyvos tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi tų tikslų būtų geriau siekti Bendrijos lygmeniu, laikydamasi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti.

(37) Siekiant geriau suprasti skirtingą požiūrį moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityse, toliau turėtų būti rengiamos, analizuojamos ir atitinkamu lygiu skelbiamos lyginamosios kiekvienai lyčiai atskiros statistikos.

(38) Vienodas požiūris į moteris ir vyrus užimtumo ir profesinės veiklos srityse negali apsiriboti tik teisinėmis priemonėmis. Europos Sąjunga ir valstybės narės turėtų toliau skatinti visuomenės informuotumą apie su darbo užmokesčiu susijusią diskriminaciją ir keisti visuomenės požiūrį, kaip galima labiau įtraukiant visas privačiojo ir viešojo sektoriaus suinteresuotas šalis. Šiame procese svarbų vaidmenį vaidina socialinių partnerių dialogas.

(39) Pareiga perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę turėtų apsiriboti tomis nuostatomis, kurios iš esmės skiriasi nuo ankstesnių direktyvų nuostatų. Pareiga perkelti iš esmės nepakeistas nuostatas atsiranda pagal anksčiau priimtas direktyvas.

(40) Ši direktyva neturėtų pažeisti valstybių narių įsipareigojimų dėl I priedo B dalyje išvardytų direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę ir taikymo terminų.

(41) Pagal Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisės aktų leidybos 34 straipsnį ⁽¹⁾ valstybės narės yra raginamos savo pačių ir Bendrijos labui parengti savo lenteles, kurios kiek įmanoma iliustruos šios direktyvos ir perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių santykį, ir jas paskelbti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Tikslas

Šios direktyvos tikslas – užtikrinti, kad būtų įgyvendinamas moterų ir vyrų lygių galimybių bei vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas užimtumo ir profesinės veiklos srityje.

Šiuo tikslu į ją yra įtraukiamos nuostatos, skirtos vienodo požiūrio principui įgyvendinti šiose srityse:

- galimybės įsidarbinti, įskaitant paaukštinimą, ir siekti profesinio mokymo;
- darbo sąlygų, įskaitant užmokestį;
- profesinių socialinės apsaugos sistemų.

Joje taip pat įtraukiamos nuostatos, skirtos užtikrinti, kad toks įgyvendinimas būtų veiksmingesnis nustačius tinkamas procedūras.

2 straipsnis

Sąvokų apibrėžimai

1. Šioje direktyvoje vartojamos tokios sąvokos:

- tiesioginė diskriminacija – kai dėl lyties vienam asmeniui sudaromos mažiau palankios sąlygos palyginti su sąlygomis, kurios panašioje situacijoje yra, buvo ar būtų sudarytos kitam asmeniui;
- netiesioginė diskriminacija – kai dėl akivaizdžiai neutralios nuostatos, kriterijaus ar praktikos vienos lyties asmenys gali atsidurti tam tikroje prastesnėje padėtyje nei kitos lyties asmenys, išskyrus atvejus, kai tą nuostatą, kriterijų ar praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis;
- priekabiavimas – kai nepageidaujamu elgesiu, susijusiu su asmens lytimi, siekiama pakenkti arba pakenkiama žmogaus orumui ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, menkinanti, žeminanti ar užgauli aplinka;

⁽¹⁾ OL C 321, 2003 12 31, p. 1.

- d) seksualinis priekabiavimas – kai bet koku nepageidaujamu žodiniu, nežodiniu ar fiziniu seksualinio pobūdžio elgesiu siekiama pakenkti arba pakenkiama žmogaus orumui, ypač kai sukuriami bauginanti, priešiška, menkinanti, žeminanti ar užgauli aplinka;

- e) užmokestis – įprastinis pagrindinis arba minimalus darbo užmokestis arba alga ir bet koks kitas atlygis grynaisiais arba natūra, kuri darbuotojas tiesiogiai arba netiesiogiai gauna iš darbdavio už savo darbą;

- f) profesinės socialinės apsaugos sistemos – sistemos, kurioms nėra taikoma 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje ⁽¹⁾ ir kurių paskirtis – pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantiems asmenims, dirbantiems įmonėje ar įmonių grupėje, ekonominės veiklos srityje arba profesinės veiklos sektoriuje ar sektorių grupėje, mokėti išmokas, papildančias arba pakeičiančias įstatymais nustatytoje socialinės apsaugos sistemose numatytas išmokas, nepriklausomai nuo to, ar dalyvavimas tokiose sistemose yra privalomas, ar ne.

2. Šioje direktyvoje diskriminacija apima:

- a) priekabiavimą ir seksualinį priekabiavimą, taip pat mažiau palankų požiūrį dėl to, kai asmuo laiko tokį elgesį netinkamu arba paklūsta jam;
- b) nurodymą diskriminuoti asmenis dėl lyties;
- c) bet koki mažiau palankų požiūrį į moterį dėl nėštumo arba motinystės atostogų pagal Direktyvą 92/85/EEB.

3 straipsnis

Pozityvūs veiksmai

Siekdamos užtikrinti visišką moterų ir vyrų lygybę per visą darbingą amžių, valstybės narės gali ir toliau taikyti arba nustatyti priemones, kaip apibrėžta Sutarties 141 straipsnio 4 dalyje.

⁽¹⁾ OL L 6, 1979 1 10, p. 24.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

SPECIALIOSIOS NUOSTATOS

1 SKYRIUS

Vienodas užmokestis

4 straipsnis

Draudimas diskriminuoti

Panaikinama bet kokia tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija dėl lyties visų aspektų ir sąlygų atžvilgiu atlyginant už tą patį darbą arba už vienodos vertės darbą.

Tais atvejais, kai nustatant užmokestį naudojama pareigybių klasifikacijos sistema, ši sistema grindžiama moterims ir vyrams vienodais kriterijais ir parengiama taip, kad ją taikant nebūtų diskriminuojama dėl lyties.

2 SKYRIUS

Vienodas požiūris profesinėse socialinėse apsaugos sistemose

5 straipsnis

Draudimas diskriminuoti

Nepažeidžiant 4 straipsnio, neturi būti jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos dėl lyties profesinėse socialinėse apsaugos sistemose, ypač šiais aspektais:

- a) šių sistemų aprėpties ir sąlygų, kuriomis įgyjama teisė jomis naudotis;
- b) pareigos mokėti įmokas ir įmokų dydžio apskaičiavimo;
- c) išmokų apskaičiavimo, įskaitant papildomas išmokas sutuoktiniams ir išlaikomiems asmenims, taip pat sąlygų, kurios reguliuoja teisės į išmokas trukmę ir išsaugojimą.

6 straipsnis

Taikymo sritis asmenims

Šis skyrius taikomas dirbantiems asmenims, įskaitant savarankiškai dirbančius asmenis, asmenims, kurie nutraukė darbą dėl ligos, motinystės, nelaimingo atsitikimo ar priverstinės bedarbiystės ir darbo ieškantiems asmenims, pensininkams bei neįgaliems darbuotojams ir jų vardu reikalaujantiems asmenims, pagal nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką.

7 straipsnis

Dalykinė taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas:

a) profesinėms socialinės apsaugos sistemoms, kurios suteikia apsaugą šiais atvejais:

- i) ligos;
- ii) neįgalumo;
- iii) senatvės, įskaitant ankstyvą išėjimą į pensiją;
- iv) nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų;
- v) nedarbo;

b) profesinėms socialinės apsaugos sistemoms, kurios numato kitas socialines išmokas, mokamas grynaisiais arba natūra, ypač maitintojo netekimo išmokas ir šeimos pašalpas, jeigu šios išmokos sudaro atlygį, kurį darbdavys moka darbuotojui pastarajam įsidarbinus.

2. Šis skyrius taip pat taikomas tam tikrai darbuotojų kategorijai, pavyzdžiui, valstybės tarnautojams, taikomoms pensijų sistemoms, jeigu išmokos pagal sistemą yra mokamos dėl darbo santykių su darbdaviu viešajame sektoriuje. Tai, kad tokia sistema sudaro bendros įstatymais nustatytos sistemos dalį, šios nuostatos nepažeidžia.

8 straipsnis

Dalykinės taikymo srities išimtys

1. Šis skyrius netaikomas:

- a) savarankiškai dirbančių asmenų individualioms darbo sutartims;
- b) savarankiškai dirbantiems asmenims taikomoms vieno dalyvio sistemoms;
- c) darbuotojų draudimo sutartims, kuriose darbdavys nėra šalis;
- d) neprivalomoms profesinių socialinės apsaugos sistemų nuostatoms, taikomoms atskiriems dalyviams, siekiant jiems užtikrinti:
 - i) papildomas išmokas arba
 - ii) galimybę pasirinkti datą, kuomet bus pradėtos mokėti įprastinės išmokos savarankiškai dirbantiems asmenims, arba galimybę pasirinkti iš keleto išmokų;
- e) profesinėms socialinės apsaugos sistemoms, jeigu išmokos yra finansuojamos iš darbuotojų savanoriškai mokamų įmokų.

2. Šis skyrius nekludo darbdaviams skirti priedą prie pensijos asmenims, kurie jau sulaukė pensinio amžiaus, suteikiančio teisę gauti pensiją pagal profesinę socialinės apsaugos sistemą, tačiau dar nesulaukė pensinio amžiaus, suteikiančio teisę gauti įstatymine senatvės pensiją. Šiuo priedu siekiama sulaukti arba beveik sulaukti bendrą šiems asmenims mokamų išmokų sumą su suma, analogiškoje situacijoje išmokama priešingos lyties asmenims, kurie jau sulaukė įstatyminei pensijai gauti įstatymais nustatyto pensinio amžiaus, mokant priedą tol, kol jį gaunantys asmenys sulauks įstatyminei senatvės pensijai gauti nustatyto pensinio amžiaus.

9 straipsnis

Diskriminacijos pavyzdžiai

1. Nuostatos, prieštaraujančios vienodo požiūrio principui, apima tas nuostatas, tiesiogiai arba netiesiogiai grindžiamas lytimi, kurios skirtos:

- a) nustatyti asmenis, galinčius dalyvauti profesinėje socialinės apsaugos sistemoje;
- b) nustatyti privalomą arba neprivalomą dalyvavimą profesinėje socialinės apsaugos sistemoje;
- c) nustatyti skirtingas taisykles dėl profesinės socialinės apsaugos sistemos narių amžiaus, minimalios įsidarbinimo arba narystės sistemoje trukmės, suteikiančias teisę į pagal sistemą mokamas išmokas;
- d) nustatyti skirtingas taisykles, išskyrus h ir j punktuose nurodytus atvejus, dėl įmokų grąžinimo, jeigu darbuotojas pasitraukia iš profesinės socialinės apsaugos sistemos neįvykdęs sąlygų, garantuojančių jam atidėtają teisę į ilgalaikes išmokas;
- e) nustatyti skirtingas išmokų skyrimo, jų apribojimo vienos arba kitos lyties darbuotojams sąlygas;
- f) nustatyti skirtingus pensinius amžius;
- g) sustabdyti teisių išsaugojimą arba įgijimą gimdymo atostogų arba atostogų dėl šeimyninių priežasčių laikotarpiu, jeigu atostogas suteikia įstatymai arba susitarimai, ir išmokas moka darbdavys;
- h) nustatyti skirtingus išmokų dydžius, nebent būtina atsižvelgti į aktuarinio skaičiavimo veiksnį, kurie priklausomai nuo lyties skiriasi nustatyto dydžio įmokų sistemoje; finansuojamose nustatyto dydžio išmokų sistemose tam tikri elementai gali skirtis, kai skirtingas sumas lemia nuo lyties priklausančių aktuarinio skaičiavimo veiksnų taikymas tuo metu, kai įgyvendinamas sistemos finansavimas;

- i) nustatyti skirtingus darbuotojų įmokų dydžius;
- j) nustatyti skirtingus darbdavių įmokų dydžius, išskyrus:
 - i) nustatyto dydžio įmokų sistemų atveju, kai siekiama suvienodinti arba beveik suvienodinti galutinių išmokų sumą abiejų lyčių atstovams;
 - ii) finansuojamų nustatyto dydžio išmokų sistemų atveju, kai darbdavių įmokos yra skirtos lėšų, reikalingų nustatyto dydžio išmokų sąnaudoms padengti, pakankamumui užtikrinti;
- k) nustatyti skirtingus standartus arba standartus, taikomus tik tam tikros lyties darbuotojams, išskyrus h ir j punktuose nurodytus atvejus, dėl garantijų ar teisių į atidėtąsias išmokas išsaugojimo, kai darbuotojas pasitraukia iš profesinės socialinės apsaugos sistemos.

2. Jeigu išmokos, kurioms taikomos šio skyriaus nuostatos, skiriamos profesinės socialinės apsaugos sistemos valdymo institucijų nuožiūra, pastarosios atsižvelgia į vienodo požiūrio principą.

10 straipsnis

Igyvendinimas savarankiškai dirbančių asmenų atžvilgiu

1. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad savarankiškai dirbantiems asmenims taikomos profesinės socialinės apsaugos sistemos nuostatos, prieštaraujančios vienodo požiūrio principui, būtų pataisytos ir įsigaliosios vėliausiai nuo 1993 m. sausio 1 d. arba, po tos datos įstojusių valstybių narių atveju, – nuo Direktyvos 86/378/EB taikymo jų teritorijoje datos.
2. Iki tol, kol bus persvarstyta sistema, šis skyrius netrukdo taikyti per tą laikotarpį galiojančias sistemos nuostatas teisėms ir įsipareigojimams, susijusiems su savarankiškai dirbančių asmenų narystės profesinėje socialinės apsaugos sistemoje laikotarpiams.

11 straipsnis

Galimybė atidėti taikymą savarankiškai dirbantiems asmenims

Valstybės narės gali atidėti privalomą vienodo požiūrio principo taikymą savarankiškai dirbantiems asmenims taikomoms profesinėms socialinės apsaugos sistemoms šiais atvejais:

- a) nustatant pensinį amžių senatvės arba ištarnauto laiko pensijoms gauti ir galimus padarinius kitoms išmokoms:
 - i) tol, kol tokia lygybė nebus pasiekta įstatymais nustatytoje socialinės apsaugos sistemoje;
 - ii) arba vėliausiai tol, kol tokią lygybę pasiekti įpareigos direktyva;

- b) maitintojo netekimo pensijoms tol, kol vienodo požiūrio principą dėl to įstatymais nustatytoje socialinės apsaugos sistemoje nenustatys Bendrijos teisė;
- c) taikant 9 straipsnio 1 dalies i punktą dėl aktuarinio skaičiavimo veiksmų naudojimo iki 1999 m. sausio 1 d. arba, po tos datos įstojusių valstybių narių atveju, – iki Direktyvos 86/378/EB taikymo jų teritorijoje datos.

12 straipsnis

Poveikis atgaline data

1. Bet kuri ši skyrių įgyvendinanti priemonė dėl darbuotojų apima visas pagal profesinės socialinės apsaugos sistemas mokamas išmokas, priklausančias už darbo stažą, įgytą po 1990 m. gegužės 17 d., ir taikomas atgaline data, nepažeidžiant darbuotojų ar jų teisių turėtojų, iki tos datos pradėjusių teismo procesą ar iškėlusių lygiavertį ieškinį pagal nacionalinius teisės aktus, teisių. Tokiu atveju įgyvendinimo priemonės taikomos atgaline data iki 1976 m. balandžio 8 d. ir apima visas išmokas, priklausančias už darbo stažą, įgytą po tos datos. Valstybėms narėms, įstojusioms į Bendriją po 1976 m. balandžio 8 d. ir iki 1990 m. gegužės 17 d., ši data pakeičiama data, kai jų teritorijoje buvo pradėtas taikyti Sutarties 141 straipsnis.

2. 1 dalies antras sakinyss nekludo taikyti nacionalinių taisyklių, reglamentuojančių ieškinių iškelimo pagal nacionalinę teisę senaties terminus, darbuotojams ar jų teisių turėtojams, iki 1990 m. gegužės 17 d. pradėjusiems teismo procesą ar iškėlusiems lygiavertį ieškinį pagal nacionalinės teisės aktus, jeigu jos yra ne mažiau palankios tokiems ieškiniams nei panašaus pobūdžio šalies vidaus ieškiniams ir nesukuria sąlygų, kuriomis Bendrijos teisės suteikiamomis teisėmis negalima praktiškai naudotis.

3. Valstybėms narėms, kurios į Bendriją įstojo po 1990 m. gegužės 17 d., ir 1994 m. sausio 1 d. buvo Europos ekonominės erdvės susitarimo Susitariančiosios Šalys, 1 dalies pirmame sakinyje nurodyta 1990 m. gegužės 17 d. data pakeičiama 1994 m. sausio 1 d. data.

4. Valstybėms narėms, kurios į Bendriją įstojo po 1990 m. gegužės 17 d., 1 ir 2 dalyse nurodyta 1990 m. gegužės 17 d. data pakeičiama data, kuomet jų teritorijoje buvo pradėtas taikyti Sutarties 141 straipsnis.

13 straipsnis

Lankstus pensinis amžius

Jei moterys ir vyrai tomis pačiomis sąlygomis gali reikalauti lankstaus pensinio amžiaus, tokia nuostata nelaikoma nesuderinama su šiuo skyriumi.

3 SKYRIUS

Vienodas požiūris įsidarbinimo, profesinio mokymo, paaugstinimo ir darbo sąlygų srityse

14 straipsnis

Draudimas diskriminuoti

1. Nei viešajame, nei privačiame sektoriuose, įskaitant viešąsias įstaigas, negali būti nei tiesioginės, nei netiesioginės diskriminacijos dėl lyties šiais aspektais:

- a) įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar profesinėje srityje, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaugstinimą;
- b) galimybės gauti visų rūšių ir visų lygių profesinį orientavimą, profesinį mokymą, sudėtingesnį profesinį mokymą ir perkvalifikavimą, įskaitant praktinę darbo patirtį;
- c) užimtumo ir darbo sąlygų, įskaitant atleidimus iš darbo, taip pat užmokesčio, kaip numatyta šioje direktyvoje;
- d) narystės ir dalyvavimo darbuotojų ar darbdavių organizacijose ar kitose organizacijose, kurių nariai turi tam tikrą profesiją, įskaitant tokių organizacijų teikiamą naudą.

2. Įsidarbinimo galimybių atžvilgiu, įskaitant įsidarbinimą lemiantį profesinį mokymą, valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris dėl lyties būdingų savybių nelaikomas diskriminacija, jei dėl konkrečios profesinės veiklos pobūdžio arba dėl tokios veiklos sąlygų tokia savybė yra tikras lemiamas profesinis reikalavimas, jeigu šis tikslas yra teisėtas, o reikalavimas proporcingas.

15 straipsnis

Grįžimas iš motinystės atostogų

Moteris, išėjusi motinystės atostogų, turi teisę, pasibaigus motinystės atostogoms, grįžti į savo darbą ar lygiavertę pareigą tokiomis sąlygomis, kurios negali būti mažiau palankios jai, ir naudotis visomis geresnėmis darbo sąlygomis, į kurias ji būtų turėjusi teisę, kol nedirbo.

16 straipsnis

Tėvystės ir įvaikinimo atostogos

Ši direktyva taip pat nepažeidžia valstybių narių teisės pripažinti aiškių teisių gauti tėvystės ir (arba) įvaikinimo atostogas. Tos valstybės narės, kurios pripažįsta tokias teises, imasi priemonių, būtinų apsaugoti dirbančias moteris ir vyrus nuo atleidimo iš darbo dėl to, kad naudojasi tomis teisėmis, ir užtikrina, kad,

pasibaigus tokioms atostogoms, jie turėtų teisę grįžti į savo darbą arba lygiavertę pareigą tokiomis sąlygomis, kurios būtų ne mažiau palankios jiems, ir pasinaudoti visomis geresnėmis darbo sąlygomis, į kurias jie būtų turėję teisę, kol nedirbo.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

HORIZONTALIOSIOS NUOSTATOS

1 SKYRIUS

Teisių gynimo priemonės ir vykdymas

1 skirsnis

Teisių gynimo priemonės

17 straipsnis

Teisių gynimas

1. Visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, ir jau pasinaudojusiems galimybe kreiptis į kitas kompetentingas institucijas, įskaitant tam tikrais atvejais tikslingą taikinimo procedūrą, valstybės narės užtikrina teisę į teismines procedūras net pasibaigus tariamai diskriminuojantiems santykiams.

2. Valstybės narės užtikrina, kad asociacijos, organizacijos arba kiti juridiniai asmenys, kurie pagal jų nacionalinėje teisėje nustatytus kriterijus turi teisėtą interesą, kad būtų užtikrintas šios direktyvos nuostatų laikymasis, nukentėjusiojo vardu arba jį remdami, gavę jo sutikimą, gali dalyvauti visose teisminėse ir (arba) administracinėse procedūrose šioje direktyvoje numatytiems įsipareigojimams įgyvendinti.

3. 1 ir 2 dalys nepažeidžia nacionalinių taisyklių, kuriomis nustatomi terminai, per kuriuos turi būti iškeltos bylos dėl vienodo požiūrio principo.

18 straipsnis

Kompensacija arba žalos atlyginimas

Savo nacionalinėse teisės sistemose valstybės narės numato priemones, užtikrinančias realią ir veiksmingą kompensaciją arba nuostolių atlyginimą, taip kaip valstybės narės nustato atlyginti nuostolius ir žalą asmeniui, nukentėjusiam nuo diskriminacijos dėl lyties, šioms priemonėms turint atgrasantį poveikį ir yra joms esant proporcingoms padarytai žalai. Negalima nustatyti tokios kompensacijos ar atlygio didžiausios viršutinės ribos, išskyrus atvejus, kai darbdavys gali įrodyti, kad vienintelė žala, kurią pareiškėjas patyrė dėl diskriminacijos, kaip apibrėžta šioje direktyvoje, yra atsisakymas išnagrinėti jo prašymą priimti į darbą.

2 skirsnis

Įrodinėjimo pareiga

19 straipsnis

Įrodinėjimo pareiga

1. Valstybės narės taiko tokias pagal jų nacionalines teismų sistemas numatytas priemones, kurios yra būtinos užtikrinti, kad tais atvejais, kai asmenys, manantys, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, teismui ar kitai kompetentingai institucijai nurodo faktines aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, atsakovas turi įrodyti, kad vienodo požiūrio taikymo principas nebuvo pažeistas.

2. Šio straipsnio 1 dalis netrukdo valstybėms narėms nustatyti ieškovams palankesnes įrodymų taisykles.

3. Valstybėms narėms šio straipsnio 1 dalies nebūtina taikyti procesiniams veiksams, kai bylos faktines aplinkybes turi ištirti teismas ar kompetentinga institucija.

4. 1, 2 ir 3 dalys taip pat taikomos:

- a) atvejams, kuriems taikomas Sutarties 141 straipsnis ir, kiek tai susiję su diskriminacija dėl lyties, – Direktyvos 92/85/EEB ir 96/34/EB;
- b) bet kuriam civiliniam ar administraciniam procesui, susijusiam su viešuoju ar privačiu sektoriumi, kuris numato teisių gynimą pagal nacionalinę teisę a punkte minimomis priemonėmis, išskyrus nacionalinės teisės aktuose numatytas neteismines savanoriško pobūdžio procedūras.

5. Šis straipsnis netaikomas baudžiamajam procesui, nebent valstybės narės numato kitaip.

2 SKYRIUS

Vienodo požiūrio skatinimas. Dialogas

20 straipsnis

Lygybę užtikrinančios institucijos

1. Valstybės narės paskiria instituciją ar institucijas bei parengia atitinkamą tvarką, kad būtų skatinamas, tiriamas, prižiūrimas ir remiamas vienodas požiūris į visus asmenis, nediskriminuojant dėl lyties. Šios institucijos gali priklausyti agentūroms, įpareigotoms rūpintis žmogaus teisių arba asmenų teisių apsauga nacionaliniu lygiu.

2. Valstybės narės užtikrina, kad šios institucijos būtų įgaliotos:

- a) nepažeidžiant nukentėjusiųjų ir 17 straipsnio 2 dalyje minėtų asociacijų, organizacijų ar kitų juridinių asmenų

teisių, teikti nepriklausomą pagalbą nukentėjusiesiems nuo diskriminacijos teikiant skundus dėl diskriminacijos;

- b) atlikti nepriklausomus tyrimus dėl diskriminacijos;
- c) skelbti nepriklausomas ataskaitas ir teikti rekomendacijas visais su tokia diskriminacija susijusiais klausimais;
- d) atitinkamu lygiu keistis turima informacija su atitinkamomis institucijomis Europoje, pavyzdžiui, su būsimu Europos lyčių lygybės institutu.

21 straipsnis

Socialinis dialogas

1. Valstybės narės, laikydamosi savo nacionalinių tradicijų ir praktikos, imasi reikiamų priemonių socialinių partnerių dialogui skatinti siekdamos užtikrinti vienodo požiūrio taikymą vykdant, pavyzdžiui, nusistovėjusių elgesio normų darbe, siekiant įsidarbinti arba įgyti profesinį išsilavinimą, ar būti paaukštintam pareigose stebėseną, o taip pat kolektyvinių sutarčių, elgesio kodeksų, tyrimų ar pasikeitimo patirtimi ir gera praktika stebėseną.

2. Pagal savo nacionalines tradicijas ir praktiką valstybės narės, nepažeisdamos socialinių partnerių savarankiškumo, skatina juos propaguoti moterų ir vyrų lygybę ir priimti lankstaus darbo priemones, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas darbo ir asmeninio gyvenimo derinimui, bei reikiamu lygiu sudaryti susitarimus, nustatančius antidiskriminacines taisykles 1 straipsnyje nurodytose srityse, kurios patenka į kolektyvinės sutarties taikymo sritį. Šiuose susitarimuose atsižvelgiama į šios direktyvos nuostatas ir į atitinkamas nacionalines įgyvendinimo priemones.

3. Valstybės narės pagal nacionalinės teisės aktus, kolektyvines sutartis arba nusistovėjusią praktiką skatina darbdavius planingai ir sistemingai propaguoti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą darbe, siekiant įsidarbinti arba įgyti profesinį išsilavinimą, ar būti paaukštintam pareigose.

4. Tuo tikslu darbdaviai skatinami reguliariai teikti darbuotojams ir (arba) jų atstovams atitinkamą informaciją apie vienodą požiūrį į moteris ir vyrus įmonėje.

Tokia informacija gali apimti moterų ir vyrų santykio skirtinguose organizacijos lygiuose, jų užmokesčio ir užmokesčio skirtumų bei galimų priemonių padėčiai pagerinti bendradarbiaujant su darbuotojų atstovais apžvalgą.

22 straipsnis

Dialogas su nevyriausybinėmis organizacijomis

Valstybės narės skatina dialogą su atitinkamomis nevyriausybėmis organizacijomis, kurios pagal nacionalinės teisės aktus ir

praktiką yra teisėtai suinteresuotos remti kovą su diskriminacija dėl lyties skatinant laikytis vienodo požiūrio principo.

26 straipsnis

Diskriminacijos prevencija

3 SKYRIUS

Bendrosios horizontalios nuostatos

23 straipsnis

Nuostatų laikymasis

Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad:

- a) būtų panaikinti visi įstatymai ir kiti teisės aktai, prieštaraujantys vienodo požiūrio principui;
- b) individualiose ar kolektyvinėse sutartyse, vidaus taisyklėse arba taisyklėse, reglamentuojančiose savarankišką verslą ir profesijas bei darbuotojų ir darbdavių organizacijas, ar kitose priemonėse nuostatos, prieštaraujančios vienodo požiūrio principui, būtų arba galėtų būti paskelbtos niekinėmis ir negaliojančiomis arba iš dalies pakeistos;
- c) kad administracinėmis priemonėmis nebūtų patvirtintos arba išplėstos profesinio socialinio draudimo sistemos, į kurias įtrauktos pirmiau nurodytos nuostatos.

24 straipsnis

Persekiojimas

Valstybės narės savo nacionalinėse teisinėse sistemose numato priemones, kurių reikia apsaugant darbuotojus, įskaitant darbuotojų atstovus, numatytus nacionalinės teisės aktuose ir (arba) veikiančius pagal nusistovėjusią praktiką, nuo atleidimo iš darbo ar kitokio darbdavio netinkamo elgesio, kai darbdavys reaguoja į skundą, pateiktą įmonėje, arba į kokią nors teisinę procedūrą, skirtą vienodo požiūrio principui užtikrinti.

25 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato sankcijų, taikytinų už nacionalinių nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimus, taisykles ir imasi visų priemonių, būtinų jų taikymui užtikrinti. Sankcijos, kurios gali apimti kompensacijos išmoką nukentėjusiajam, turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės informuoja Komisiją apie tokias nuostatas ne vėliau kaip iki 2005 m. spalio 5 d., ir nedelsdamos praneša jai apie vėlesnius tokių nuostatų pakeitimus.

Valstybės narės pagal nacionalinės teisės aktus, kolektyvines sutartis ar nusistovėjusią praktiką skatina darbdavius ir asmenis, atsakingus už galimybes siekti profesinio mokymo, imtis veiksmingų priemonių ir užkirsti kelią visoms diskriminacijos dėl lyties formoms, ypač priekabiavimui ir seksualiniam priekabiavimui darbe, siekiant išsibarbinti arba įgyti profesinį išsilavinimą, ar būti paaukštintam pareigose.

27 straipsnis

Būtiniausi reikalavimai

1. Valstybės narės gali priimti arba toliau taikyti nuostatas, kurios yra palankesnės vienodo požiūrio principui nei tos, kurios nustatytos šioje direktyvoje.

2. Šios direktyvos įgyvendinimas jokiais aplinkybėmis nėra pakankamas pagrindas sumažinti bendrą darbuotojų apsaugos lygį tose srityse, kurioms ji taikoma, ir nepažeidžia valstybių narių teisės atsižvelgti į padėties pasikeitimą ir priimti įstatymus bei kitus teisės aktus, kurie skiriasi nuo įstatymų, galiojusių pranešimo apie šią direktyvą dieną, jei jie atitinka šios direktyvos nuostatas.

28 straipsnis

Santykis su Bendrijos ir nacionalinėmis nuostatomis

1. Ši direktyva nepažeidžia nuostatų dėl moterų apsaugos, ypač dėl nėštumo ir motinystės.

2. Ši direktyva nepažeidžia Direktyvos 96/34/EB ir Direktyvos 92/85/EEB nuostatų.

29 straipsnis

Lyčių aspekto integravimas

Valstybės narės, rengdamos ir įgyvendindamos įstatymus ir kitus teisės aktus, politiką ir veiklos rūšis šioje direktyvoje nurodytose srityse, skiria ypatingą dėmesį moterų ir vyrų lygybės tikslui.

30 straipsnis

Informacijos skleidimas

Valstybės narės užtikrina, kad visi susiję asmenys visais tinkamais būdais, prireikus darbo vietoje, būtų supažindinti su pagal šią direktyvą priimtomis priemonėmis ir jau galiojančiomis nuostatomis.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31 straipsnis

Ataskaitos

1. Iki 2011 m. vasario 15 d. valstybės narės pateikia Komisijai visą būtiną informaciją, kad Komisija parengtų Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl šios direktyvos taikymo.

2. Nepažeisdamos šio straipsnio 1 dalies, valstybės narės kas ketverius metus pateikia Komisijai visų priemonių, priimtų pagal Sutarties 141 straipsnio 4 dalį, tekstus, taip pat šių priemonių ir jų įgyvendinimo ataskaitas. Remdamasi šia informacija, Komisija kas ketverius metus patvirtins ir paskelbs ataskaitą, kurioje bus pateiktas visų priemonių lyginamasis vertinimas, atsižvelgiant į Deklaraciją Nr. 28, pridėtą prie Amsterdamo sutarties Baigiamojo akto.

3. Valstybės narės įvertina 14 straipsnio 2 dalyje nurodytą profesinę veiklą, siekdamos nuspręsti, atsižvelgiant į socialinę raidą, ar pagrįsta ir toliau taikyti atitinkamas išimtis. Jos periodiškai, bet mažiausiai kas 8 metus praneša Komisijai šio įvertinimo rezultatus.

32 straipsnis

Persvarstymas

Ne vėliau kaip iki 2013 m. vasario 15 d. Komisija iš naujo apsvarsto, kaip taikoma ši direktyva, ir prireikus pasiūlo būtinus pakeitimus.

33 straipsnis

Įgyvendinimas

Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję ne vėliau kaip iki 2008 m. rugpjūčio 15 d., įgyvendina šią direktyvą arba užtikrina, kad iki tos datos socialiniai partneriai tarpusavio susitarimu būtų nustatę reikiamas nuostatas. Valstybės narės gali, jei tai būtina siekiant atsižvelgti į ypatingus sunkumus, šios direktyvos įgyvendinimui papildomai turėti vienus metus. Valstybės narės imasi visų reikiamų priemonių, kad bet kuriuo metu galėtų užtikrinti rezultatus, kurie turi būti pasiekti pagal šią direktyvą. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų nuostatų tekstus.

Valstybės narės, patvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą, arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Be to, jos paskelbia, kad galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose nurodytos direktyvos, panaikintos šia direktyva, turi būti suprantamos kaip nuorodos į šią direktyvą. Nuorodos darymo tvarką ir jos redakciją nustato valstybės narės.

Prievolė perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę taikoma tik toms nuostatomis, kurios iš esmės skiriasi nuo ankstesnių direktyvų nuostatų. Prievolė perkelti nuostatas, kurios iš esmės nepakito, kyla pagal ankstesnes direktyvas.

Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

34 straipsnis

Panaikinimas

1. Nuo 2009 m. rugpjūčio 15 d. Direktyvos 75/117/EEB, 76/207/EEB, 86/378/EEB ir 97/80/EB yra panaikinamos nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų dėl perkėlimo į nacionalinę teisę terminų ir I priedo B dalyje nurodytų direktyvų taikymo.

2. Nuorodos į panaikintas direktyvas laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir turėtų būti skaitomos pagal II priede pateiktą atitikmenų lentelę.

35 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

36 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre, 2006 m. liepos 5 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

J. BORRELL FONTELLES

Tarybos vardu

Pirmininkė

P. LEHTOMÄKI

I PRIEDAS

A DALIS

Panaikintos direktyvos su jų vėlesniais pakeitimais

Tarybos direktyva 75/117/EEB	OL L 45, 1975 2 19, p. 19
Tarybos direktyva 76/207/EEB	OL L 39, 1976 2 14, p. 40
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/73/EB	OL L 269, 2002 10 5, p. 15
Tarybos direktyva 86/378/EEB	OL L 225, 1986 8 12, p. 40
Tarybos direktyva 96/97/EB	OL L 46, 1997 2 17, p. 20
Tarybos direktyva 97/80/EB	OL L 14, 1998 1 20, p. 6
Tarybos direktyva 98/52/EB	OL L 205, 1998 7 22, p. 66

B DALIS

Perkėlimo į vidaus teisę terminai ir taikymo datos

(nurodytos 34 straipsnio 1 dalyje)

Direktyva	Perkėlimo terminai	Taikymo data
Direktyva 75/117 EEB	1976 2 19	
Direktyva 76/207 EEB	1978 8 14	
Direktyva 86/378 EEB	1993 1 1	
Direktyva 96/97/EB	1997 7 1	1990 5 17, kai tai susiję su darbuotojais, išskyrus tuos darbuotojus ar jų vardu veikiančius asmenis, kurie iki tos datos iškėlė ieškinį ar pateikė lygiavertį skundą pagal nacionalinius įstatymus. Direktyvos 86/378/EEB 8 straipsnis – vėliausiai 1993 1 1. Direktyvos 86/378/EEB 6 straipsnio 1 dalies i punkto pirmoji įtrauka – vėliausiai 1999 1 1.
Direktyva 97/80/EB	2001 1 1	Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei – 2001 7 22
Direktyva 98/52/EB	2001 7 22	
Direktyva 2002/73/EB	2005 10 5	

II PRIEDAS

Atitikmenų lentelė

Direktyva 75/117/EEB	Direktyva 76/207/EEB	Direktyva 86/378/EEB	Direktyva 97/80/EB	Ši direktyva
—	1 straipsnio 1 dalis	1 straipsnis	1 straipsnis	1 straipsnis
—	1 straipsnio 2 dalis	—	—	—
—	2 straipsnio 2 dalies pirmoji įtrauka	—	—	2 straipsnio 1 dalies a punktas
—	2 straipsnio 2 dalies antroji įtrauka	—	2 straipsnio 2 dalis	2 straipsnio 1 dalies b punktas
—	2 straipsnio 2 dalies trečioji ir ketvirtoji įtraukos	—	—	2 straipsnio 1 dalies c ir d punktai
—	—	—	—	2 straipsnio 1 dalies e punktas
—	—	2 straipsnio 1 dalis	—	2 straipsnio 1 dalies f punktas
—	2 straipsnio 3 ir 4 dalys ir 2 straipsnio 7 dalies trečioji pastraipa	—	—	2 straipsnio 2 dalis
—	2 straipsnio 8 dalis	—	—	3 straipsnis
1 straipsnis	—	—	—	4 straipsnis
—	—	5 straipsnio 1 dalis	—	5 straipsnis
—	—	3 straipsnis	—	6 straipsnis
—	—	4 straipsnis	—	7 straipsnio 1 dalis
—	—	—	—	7 straipsnio 2 dalis
—	—	2 straipsnio 2 dalis	—	8 straipsnio 1 dalis
—	—	2 straipsnio 3 dalis	—	8 straipsnio 2 dalis
—	—	6 straipsnis	—	9 straipsnis
—	—	8 straipsnis	—	10 straipsnis
—	—	9 straipsnis	—	11 straipsnis
—	—	(Direktyvos 96/97/EB 2 straipsnis)	—	12 straipsnis
—	—	9a straipsnis	—	13 straipsnis
—	2 straipsnio 1 dalis ir 3 straipsnio 1 dalis	—	2 straipsnio 1 dalis	14 straipsnio 1 dalis
—	2 straipsnio 6 dalis	—	—	14 straipsnio 2 dalis
—	2 straipsnio 7 dalies antroji pastraipa	—	—	15 straipsnis
—	2 straipsnio 7 dalies ketvirtosios pastraipos antras ir trečias sakiniai	—	—	16 straipsnis
2 straipsnis	6 straipsnio 1 dalis	10 straipsnis	—	17 straipsnio 1 dalis
—	6 straipsnio 3 dalis	—	—	17 straipsnio 2 dalis
—	6 straipsnio 4 dalis	—	—	17 straipsnio 3 dalis

Direktyva 75/117/EEB	Direktyva 76/207/EEB	Direktyva 86/378/EEB	Direktyva 97/80/EB	Ši direktyva
—	6 straipsnio 2 dalis	—	—	18 straipsnis
—	—	—	3 ir 4 straipsniai	19 straipsnis
—	8a straipsnis	—	—	20 straipsnis
—	8b straipsnis	—	—	21 straipsnis
—	8c straipsnis	—	—	22 straipsnis
3 ir 6 straipsniai	3 straipsnio 2 dalies a punktas	—	—	23 straipsnio a punktas
4 straipsnis	3 straipsnio 2 dalies b punktas	7 straipsnio a punktas	—	23 straipsnio b punktas
—	—	7 straipsnio b punktas	—	23 straipsnio c punktas
5 straipsnis	7 straipsnis	11 straipsnis	—	24 straipsnis
6 straipsnis	—	—	—	—
—	8d straipsnis	—	—	25 straipsnis
—	2 straipsnio 5 dalis	—	—	26 straipsnis
—	8e straipsnio 1 dalis	—	4 straipsnio 2 dalis	27 straipsnio 1 dalis
—	8e straipsnio 2 dalis	—	6 straipsnis	27 straipsnio 2 dalis
—	2 straipsnio 7 dalies pirmoji pastraipa	5 straipsnio 2 dalis	—	28 straipsnio 1 dalis
—	2 straipsnio 7 dalies ketvirtosios pastraipos pirmas sakiny	—	—	28 straipsnio 2 dalis
—	1 straipsnio 1a dalis	—	—	29 straipsnis
7 straipsnis	8 straipsnis	—	5 straipsnis	30 straipsnis
9 straipsnis	10 straipsnis	12 straipsnio 2 dalis	7 straipsnio ketvirtoji pastraipa	31 straipsnio 1 ir 2 dalys
—	9 straipsnio 2 dalis	—	—	31 straipsnio 3 dalis
—	—	—	—	32 straipsnis
8 straipsnis	9 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa ir 9 straipsnio 2 ir 3 dalys	12 straipsnio 1 dalis	7 straipsnio pirmoji, antroji ir trečioji pastraipos	33 straipsnis
—	9 straipsnio 1 dalies antroji pastraipa	—	—	—
—	—	—	—	34 straipsnis
—	—	—	—	35 straipsnis
—	—	—	—	36 straipsnis
—	—	Priedas	—	—